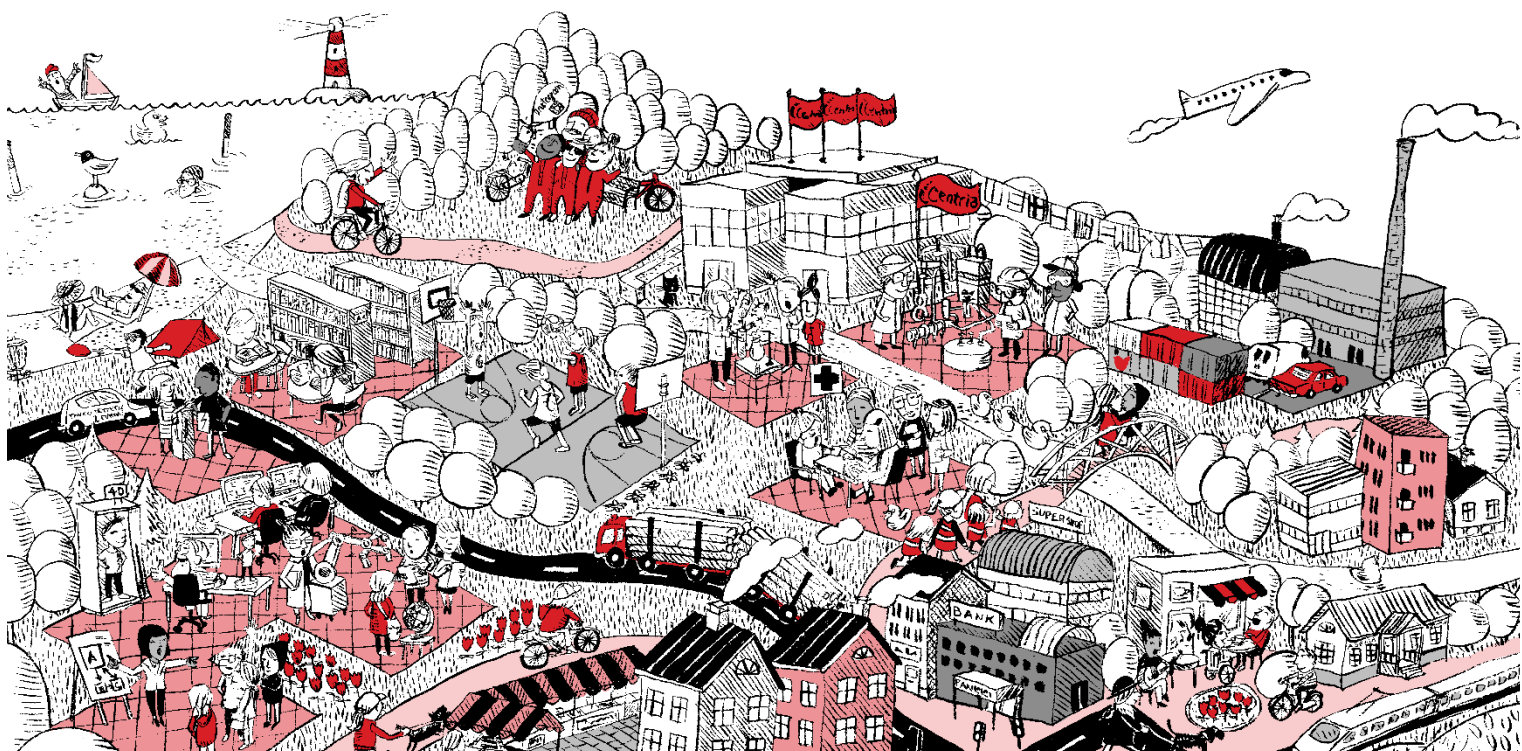

Enni Yli-Vainio

KOSKETINSOITTIMET MUKAAN OPETUSSUUNNITELMAAN
Kannattaako sähköisten kosketinsoitinten opetus ottaa osaksi pop/jazz-piano-
opintoja?

Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikkipedagogikoulutus
Huhtikuu 2021

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Toukokuu 2021	Tekijä/tekijät Enni Yli-Vainio
Koulutus Musiikkipedagogi		☒ AMK ☐ YAMK
Työn nimi KOSKETINSOITTIMET MUKAAN OPETUSSUUNNITELMAAN. Kannattaako sähköisten kosketinsoitinten opetus ottaa osaksi pop/jazz-piano-opintoja?		
Työn ohjaaja Annika Mylläri		Sivumäärä 36+4
Työelämäohjaaja Tuomas J. Turunen		
<p>Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyrittiin hahmottamaan, onko pianisteilla tarvetta sähköisten kosketinsoitinten soittamisen ja käytön opastukseen. Pitäisikö opastus ottaa osaksi pop/jazz-pianonsoittotuntien opetussuunnitelmaa? Tutkimuksella pyritään kartoittamaan nykytilannetta siitä, onko pianisteilla mahdollisuutta soittaa erilaisilla kosketinsoittimilla opintojensa aikana ja kokevatko soittajat mitään hankaluuksia eri soitinten käytöstä. Tutkimuksessa aihetta käsitellään kolmesta eri näkökulmasta, jotta opastuksen tarpeesta saisi mahdollisimman laajan analyysin. Näkökulmat ovat: motivaatio, ergonomia ja talous. Näiden lisäksi tutkimuksessa tehtiin puolistrukturoitu kysely eritasoisille pianisteille.</p> <p>Kyselyn vastauksien myötä tuli ilmi, että monet pianistit kokevat joitakin ongelmia pianon tai sähköisten kosketinsoitinten yhteydessä. Ongelmista useimmat liittyivät kosketinsoitinten hallintaan ja tiettyjen soundien (sointiominaisuuksien ja äänimaailmojen) löytämiseen ja luomiseen, sekä sormion kosketuskeveyden eroihin akustisten ja sähköisten kosketinsoitinten välillä.</p> <p>Tutkimus on tehty mielenkiinnosta sähköisiä kosketinsoittimia kohtaan. Tutkimus perustuu tekijän omiin ja muilta pianisteilta kuultuihin kokemuksiin kosketinsoitinten soittoon liittyvistä ongelmista. Tutkimuksella pyritään avartamaan pianistien ymmärrystä ja tietoutta siitä, millaisia ongelmia nykyään rytmipianisteilla on sähköisten kosketinsoitinten osalta ja mitä haasteita ne tuovat pianistin arkeen.</p>		
Asiasanat ergonomia, motivaatio, soundi, sähköinen kosketinsoitin, tuntuma		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date May 2021	Author Enni Yli-Vainio
Degree programme Bachelor of Culture and Arts, Music Pedagogue		
Name of thesis ELECTRIC KEYBOARD INSTRUMENTS AS PART OF PIANO STUDIES Should electric keyboard instrument teaching be integrated into pop/jazz-piano-studies?		
Centria supervisor Annika Mylläri		Pages 36+4
Instructor representing commissioning institution or company Tuomas J. Turunen		
<p>The qualitative study sought to observe whether pianists needed guidance in playing and using electronic keyboards. The thesis aimed to answer whether this should be incorporated into the curriculum for pop/jazz piano lessons. The study aims to map the current situation as to whether pianists have the opportunity to play different keyboards during their studies, and whether playing different instruments has caused any obstacles for the player. The study approaches the topic from three different perspectives which are motivation, ergonomics and economy, in order to get the widest possible analysis of the need for guidance. In addition to these, the study conducted a semi-structured survey of pianists of different levels.</p> <p>The responses to the survey revealed that many pianists experience some issues either with acoustic pianos or electronic keyboards. Several of the problems were related to the overall control of keyboard instruments and the discovery and creation of certain sounds, such as characteristic sounds and sound worlds, as well as the differences in the ease of touch between acoustic and electronic keyboard instruments.</p> <p>Research has been done due to the author's interest in electronic keyboards. The research is based on the author's own and other pianists' experiences of keyboard playing problems. The study aims to broaden pianists' understanding and awareness of the problems that rhythm pianists have today with electronic keyboards and the challenges they bring to the pianist's daily life.</p>		
Key words Electric keyboard instruments, ergonomics, motivation, sound, touch		

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Akustinen piano

Kosketinsoitin, jonka ääni perustuu siihen, kun kosketinta painettaessa huopapäällysteiset vasarat lyövät koneiston sisäisiä metallikieliä. Akustisia soittimia ovat esimerkiksi pystypiano sekä flyygeli.

Ergonomia

Tehtävien ja liikkeiden tuottamista mahdollisimman turvallisella, terveellisellä ja tehokkaalla tavalla.

Kosketinsoitin

Sähköinen soitin, jonka sointi perustuu digitaalitekniikkaan ja sähkömekaniikkaan. Kosketinta painaessa muodostuu ohjelmoitua, mekaanista sointia, ääniaaltoja, jotka muuttuvat sähköiseksi mikrofonin avulla ja siirtyvät eteenpäin vahvistettaviksi.

Motivaatio

Halu ja syy tehdä jotain. Toimintaan sitoutuneeseen tekemiseen vaikuttava sisäinen säädin. Motivaation taustalla vaikuttavat eri motiivit, kuten halut, tarpeet ja kiinnostus.

Oktaavia

Musiikkitermi, jolla kuvataan yhden tai useamman oktaavin (12 sävelaskelta) etäisyydellä olevia samoja säveliä.

Pedaali

Tai kaikupedaali on jalalla poljettava pianon osa, jonka avulla voidaan jättää soitettujen sävelten kielet soimaan pitempään. Akustisessa pianossa kyseinen pedaali on oikealta puolelta katsottuna reunimmaisin.

Soundi

[saund] eli sointiväri tai ääninäyte, jolla kuvataan tiettyyn musiikkityyliin kuuluvaa ominaista sointia. Esimerkiksi kosketinsoittimilla muodostettu jousien sointia imitoiva ääni.

Syntetisaattori

Musiikin ja efektien luomiseen käytettävä sähköinen kosketinsoitin. Sointi muodostetaan oskillaattoreiden signaaleista ilman mikrofontia. Vrt. kosketinsoitin.

Tuntuma

Myös kosketus, se miltä soittimen sormio tuntuu kädessä soitettaessa.

Ympäristö

Ihmisen asuinpaikasta, läheisistä ihmisistä ja niihin kytköksissä olevista vaikutteista käytettävä psykologinen termi.

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
2 PSYKOLOGISTEN TEKIJÖIDEN JA YMPÄRISTÖN ARVOJEN VAIKUTUKSET SOITTOHARRASTUKSEEN.....	3
2.1 Oppilaan soittomotivaatio.....	3
2.2 Ympäristö motiivina valintoihin	4
2.3 Musiikkikulttuurin vaikutus soitinvalintaan	5
2.4 Klassinen konserttipianisti vai bändin kosketinsoittaja?	6
3 FYYSSINEN NÄKÖKULMA JA MUUSIKON ERGONOMIA	8
3.1 Koko keho mukana soittamisessa.....	8
3.2 Koskettimien kokoero ja tuntuma.....	10
3.3 Kipua soittaessa?.....	10
4 SÄHKÖISTEN KOSKETINSOITINTEN YLEISTYMINEN JA MARKKINOINTI.....	12
4.1 Kosketinsoittimet jazz-musiikissa	12
4.2 Kosketinsoittimien yleistyminen Suomessa ja rytmimusiikissa 1950-luvulta lähtien	13
4.3 Varallisuuden vaikutukset soittimen hankinnassa	13
4.4 Steinway Piano Galleryn myyntipäällikön haastattelu	14
4.5 Hintavertailussa pianot, flyygelit ja kosketinsoittimet.....	16
5 LAITTEISTON HALLINTA JA SOUNDIT	19
5.1 Soundit ja musiikkityylisidonnaisuus	19
5.2 Teknisyys	20
5.2.1 Soittimen soundikirjasto	20
5.2.2 Syntetisaattorin säätö	21
5.2.3 Urut	22
6 KYSELYTUTKIMUS.....	23
6.1 Kyselytutkimuksen menetelmä.....	23
6.2 Millä soittimella aloitit soiton harrastamisen kotonasi?	24
6.3 Millä soittimella soitit tunneilla?	25
6.4 Mitä luulet: kumpi soitin on yleisesti maailmalla suosituimpi/ ihaillumpi?.....	25
6.5 Kumpaa soitinta itse arvostat enemmän?	27
6.6 Onko jokin tuntunut toisessa soittimessa hankalalta tai tuottanut ongelmia?	28
7 KYSELYTUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO.....	31
LÄHTEET	36
LIITTEET	
KUVAT JA KUVIOT	
KUVA 1. Soittoasento ja pedaalin käyttö istualtaan.....	9
KUVA 2. Soittoasento ja pedaalin käyttö seisaaltaan.....	9
KUVA 3. Thomann hinnat, pianot ja flyygelit.....	38

KUVA 4. Thomann hinnat, kosketinsoittimet.....	39
KUVA 5. F-Musiikki hinnat.....	40
KUVA 6. Nord stage 3, syntetisaattorin säätö.....	21
KUVA 7. Nord stage 3, urut.....	22
KUVIO 1. Soittaminen nuoren elämäntilanteisuudessa	5

TAULUKOT

TAULUKKO 1. Thomannin hintavertailun keskiarvo.....	17
TAULUKKO 2. F-musiikki-sivuston hintavertailun keskiarvo.....	17
TAULUKKO 3. Vastaajien kotisoitin pianonsoiton opintojen alussa.....	24
TAULUKKO 4. Soittotunneilla käytetty soitin.....	25
TAULUKKO 5. Yleisesti enemmän arvostettu soitin tai soittaja.....	26
TAULUKKO 6. Kumpaa soitinta kysytty itse arvostaa enemmän.....	27
TAULUKKO 7. Vastaajien kokemuksia ongelmista soitinten kohdalla.....	28
TAULUKKO 8. Kyselypohja pianisteille ja pianonsoiton harrastajille.....	40

1 JOHDANTO

Tutkimuksessani tarkastelen pianistien suhdetta akustisiin ja sähköisiin kosketinsoittimiin kolmesta eri näkökulmasta. Nämä näkökulmat ovat motivaatio, muusikon ergonomia ja taloudelliset vaikuttimet. Tarkoitukseni on etsiä keskeisimmät syyt sille, miksi akustisia ja sähköisiä kosketinsoittimia pidetään eriarvoisina soittimina, mikä on sähköisten kosketinsoitinten asema nykypäivänä pianonsoitossa ja kuinka paljon ohjausta ja opetusta kosketinsoitinten hallinnasta ja soittamisesta tarvitaan. Kannattaako kosketinsoitinten käyttöä opastaa soittotunneilla? Koska aikaisempia tutkimuksia aiheesta on tehty vielä melko vähän ja päätarkoitukseni on lähinnä etsiä keskeisiä ongelmia sähköisten kosketinsoitinten soittamiseen liittyen, voin tarjota vain murto-osan ratkaisuvaihtoehtoja. Toivon kuitenkin, että tutkimukseni kautta pianistit ja pianonsoiton opettajat pystyisivät ymmärtämään ja löytämään kyseiset ongelmat ja sitä kautta myös tietoisesti etsimään omia ratkaisuja.

Opinnäytetyöni taustalla on oma mielenkiintoni erilaisia kosketinsoittimia ja niiden soittomahdollisuuksia kohtaan. Minulta on usein kysytty: ”Osaatko soittaa pianon lisäksi kosketinsoittimia?” ja ”Kotko olevasi enemmän pianisti vai kosketinsoittaja?” Ennen sähköiset kosketinsoittimet ja pianot tarkoittivat minulle samaa soitinta. En ole kokenut juurikaan ongelmia sähköisten ja akustisten kosketinsoitinten välillä, enkä pidä niitä eriarvoisina soittimina. Myöhemmin olen kuitenkin huomannut, että monelle soittajalle toinen soittimista tuottaa hankaluuksia. Usein hankaluudet liittyvät kosketinsoittimien kokonaishallintaan, koskettimien tuntumaan tai niiden äänenlaatuun.

Koska opiskelen pop/jazz-linjalla, tutkimusaiheeni käsittelee erityisesti rytmimusiikissa käytettäviä kosketinsoitinvaihtoehtoja. Tämä rajaa alkeisopetuksen ja soittotekniikan opettelu tutkimukseni ulkopuolelle, sillä kyseiset aiheet ovat myös paljon kytköksissä klassiseen musiikkiin. Tahdon kuitenkin täsmentää, että niin rytmimusiikin kuin klassisen musiikin pianonsoiton opiskelu ovat monelta osaltaan samanlaisia, kun on kyse soitto-opinnoista. Haluan myös rajata työni niihin kosketinsoittimiin, jotka mahdollistavat musiikin harrastamisen ja opettelu niin opettajalle, opiskelijalle kuin ammattimuusikollekin. Näin ollen kyseessä ovat ne kosketinsoittimet ja pianot, joista löytyy vähintään seitsemän oktaavia. Tästä syystä en käsittele työssäni erikseen esimerkiksi erilaisia minisyntetisaattoreita.

Tutkimusongelmat tulevat pianistien arkielämästä. Ongelmia koetaan yleensä, kun pianisti joutuu soittamaan tuntemattomalla kosketinsoittimella eikä ehdi opetella riittävän nopeasti välttämätöntä soitti-

men hallintaa. Oma kokemukseni on, että pianotunneilla yleisimmin käytetään opetuksessa pysty-pianoja tai flyygeleitä niiden hyvän laadun ja kosketuksen takia, kun taas kosketinsoitinten käytön opettelu jätetään usein oppilaan omalle vastuulle. Rytmimusiikissa bänditoiminta vaatii erilaisten kosketinsoitinominaisuuksien hallintaa, kuten urkujen tyylillisesti oikein soittamista. Jo pelkästään se aiheuttaa ongelmia, pystyykö päivittäin käyttämään usein aikaa kosketinsoittimien hallinnan opetteluun ja kappaleiden yhtämittäiseen soittamiseen. Yleisesti ajatellaan, että on tarpeen harjoitella soittamista myös akustisilla pianoilla säännöllisesti.

Tutkimuksessani motivaation ja ergonomian näkökulmat pohjautuvat lähinnä lähdekirjallisuuteen sekä omiin kokemuksiini. Taloudellista tietoa olen kerännyt tutkimuksessani teemahaastattelulla ja tilastotiedoilla. Tarkastelun apuna käytän niin suomenkielisiä kuin englanninkielisiä aineistoja ja taustateorioita. Lähteisiin kuuluu muusikon ergonomiaa käsitteleviä teoksia, soittajan motivaatiota ja kosketinsoittimia käsitteleviä aineistoja. Lisäksi kartoitan teemallisessa kyselytutkimuksessani eritasoisten pianistien mielipiteitä aiheesta. Markkinoinnin näkökulmaa tarkastelen teemahaastattelun ja hintavertailujen avulla.

Opinnäytetyössä keskeisenä käsitteenä on sähköinen kosketinsoitin. Terminä ”kosketinsoitin” voi sisältää niin pianot, flyygelit, urut, vanhemmat klaveerisoittimet, kuten cembalot, kuin myös sähköiset versiot soittimista. Myöhemmin työssäni kuitenkin viittaa nimenomaan ”sähköisiin kosketinsoittimiin” lyhyemmällä ja pelkistetyllä kosketinsoitin-termillä.

2 PSYKOLOGISTEN TEKIJÖIDEN JA YMPÄRISTÖN ARVOJEN VAIKUTUKSET SOITTOHARRASTUKSEEN

Aluksi tarkastelen pianonsoiton harrastuksen aloittavan motivaatiotaustaa, lähiympäristöstä tulevia motiiveja sekä sosiaalisia paineita. Nämä ovat tärkeitä tekijöitä oppilaan ensimmäisille pianonsoitovuosille ja suhteelle pianonsoittoa kohtaan. Myös ensimmäisen opintovuoden pianotuntien sisällöllä on suuri merkitys oppilaan tulevalle suhteelle omaan pianismiin ja itse pianonsoittoon. Tässä luvussa käytän lähteinä Ryanin ja Decin motivaatioteoriaa (2000) sekä Erja Kososen (1996; 2001) tekemää motivaatiokyselyä 8-luokkalaisille (1996) sekä väitöskirjaa, jossa hän määrittelee ympäristön vaikutusta yksilön valintoihin ja arvoihin (2001). Lisäksi käsitellessäni motivaatiota ja ympäristön vaikutusta päättöksiin ja merkityksiin käytän lähteenä Kurkelan (1993) teosta opettajan ja oppilaan opetussuhteen merkityksestä. Lisäksi sosiologiseen näkökulmaan olen ottanut lähteitä Westerlundin (2005) ja Suutarin (2005) teoksista artikkelikokoelmasta *Musiikin filosofia ja estetiikka*, kirjoituksia taiteen ja populaarin merkityksistä (Westerlund 2005, 250-263; Suutari 2005, 315-329). Lisäksi vertailen venäläisen pianotaiteilijan, Heinrich Neuhausin, kirjan *Pianonsoiton taide* (1986) ajatuksia pianonsoitosta ja tekniikan tärkeydestä omaan kokemukseeni ja nykyiseen opetuskäsitykseen.

2.1 Oppilaan soittomotivaatio

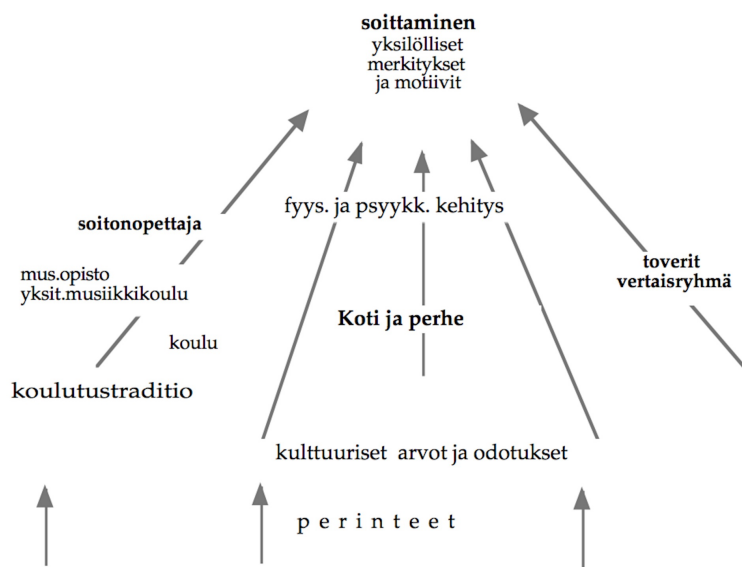
Pianonsoiton harrastusta aloittaessa olisi tärkeää, että halu oppia soittamaan lähtisi aloittavan omasta motivaatiosta musiikkia ja pianonsoittoa kohtaan, eikä niinkään vanhempien tai kenenkään muun toiveesta. Ryanin ja Decin (2000) motivaatioteorian mukaan ihminen voi motivoitua, koska hän arvostaa aktiiviteettia tai koska siihen liittyy voimakas ulkoinen pakote. Motivaatio, joka on lähtöisin omasta halusta oppia, takaa kuitenkin vahvemman motivaation myös pitää yllä soittotaitoa. Soittomotivaatiossa, joka on lähtöisin omasta halusta ja innostuksesta, on kyse siitä, että soiton aloittavalla henkilöllä on jonkinlainen vahva suhde musiikkia kohtaan. Neuhausin (1986, 9) mukaan jo ennen ensimmäistä pianotuntia tulisi huomioida, että oppijan tulisi henkisesti hallita jonkinlaista musiikkia, vaalia sitä sisimmässään, kantaa mukanaan sielussaan ja kuulla se kaikilla aisteillaan (Neuhaus 1986, 9.) Tämänkaltaisen motivaatio ja syvä suhde musiikkia ja soittamista kohtaan vaikuttavat oppijan musiikkiopintojen päätösten tekoon ja suhtautumiseen musiikin tyyliin kohtaan. Esimerkiksi pianistilla voi opintojensa alussa olla jo vahva mielikuva itsestään joko konserttipianistina tai bändissä soittavana kosketinsoittajana. Tämä motivaatiota säätelevä mielikuvamotiivi voi ohjata pianistin mielensisäisiä kiinnostuksen

kohteita opintojen osalta esimerkiksi siten, päättääkö oppija keskittyä enemmän opinnoissaan nuottien lukunopeuteen vai improvisointiin, lavaesiintymiseen vai kappaleiden ilmaisuun.

Peruskoulun 8-luokkalaisille suunnatussa motivaatiokyselyssään Kosonen (1996) sai selville, että soittamisen keskeisimmiksi motiiveiksi osoittautuivat muun muassa soittajalle itselleen mieluisten kappaleiden soitto ja hyvä opettaja-oppilassuhde. Oppilaan varhainen motivointi ja soittamisen suhteen mielenkiinnon ylläpitäminen on tärkeää oppilaan soittoharrastuksen jatkumisen kannalta. Oppilaan oma musiikkimieltymys, musiikillinen maailmankuva ja niihin sidoksissa oleva sitoutumissuhde määrittelevät paljon myös sitä, kuinka paljon oppilas on valmis vastaanottamaan tunnilla saatua uutta musiikkimateriaalia ja jopa uudenlaista musiikkityyliä. Tällaiseen motivoituneeseen aktiviteettiin sitoutuminen vaatii oman aikansa. Motivaatioteorian mukaan ihmiset omaksuvat todennäköisemmin niitä toimintoja, joita asiaankuuluvat sosiaaliset ryhmät arvostavat, kun he tuntevat tehokkuuden kyseisten toimintojen suhteen (Ryan & Deci 2000).

2.2 Ympäristö motiivina valintoihin

Sosiaalinen paine ja lähiympäristön vallitsevat arvot voivat vaikuttaa soittajan soitinvalintaan samassa suhteessa kuin siihen, mitä ajatuksia ja ihanteita soittajalla on pianonsoitosta parhaimmillaan. Kosonen esittelee väitöskirjansa (2001) kuvion avulla (KUVIO 1) eri ympäristötekijät, jotka vaikuttavat yksilön soittamiseen ja soittamisen taustalla oleviin motiiveihin. Suurin osa yksilön soittomotiiveista on alttiina ympäristön vaikutukselle. Kososen kuviossa (KUVIO 1) yksilöön eniten vaikuttavat koti ja perhe sekä perheessä olevat kulttuuriset arvot ja odotukset. Kuvioista voi kuitenkin nähdä, että myös opettaja voi vaikuttaa soittajan motiiveihin ja merkityksiin. Musiikkikasvattajina opettajien tehtävä on laajentaa pianistin musiikkimaailman katsomusta. Parhaimmillaan opettajan tehtävänä on ruokkia oppilaan innostusta musiikkiin kuin myös pianonsoittoa kohtaan. Kurkela (1993, 343) kirjoittaa, että hyvässä oppilas-opettaja -suhteessa oppilas opiskelee oman sisäisen motivaation voimasta ja saa opettajaltaan sen tuen sekä neuvot ja haasteet, jotka hän tarvitsee. Mielestäni oppilaan mielenkiinto pianonsoittoa ja musiikkia kohtaan voi olla suurimmillaan soitto-opettelun alussa, kun oppilaan ajatuksia ohjaavat omat mielikuvat ideaalista pianismista ja pianonsoiton hienoudesta. Soittoharrastuksen ensimmäisten vuosien tuntisisällöt saattavat muokata oppilaan kehittämiä mielikuvia ja soittajan suhdetta pianonsoittoon. Tunneilta oppilas voi omaksua ne musiikkiarvostukset, joita hänen opettajansa arvostaa.

KUVIO 1. Soittaminen nuoren elämäntilanteisuudessa (mukaillen Kosonen 2001)

2.3 Musiikkikulttuurin vaikutus soitinvalintaan

Musiikki näyttää olevan jollain tavoin osa kaikkien ihmisten yhteisöjen toimintaa, jolloin sillä täytyy olla jokin tietty arvo (Westerlund 2005, 250). Soittotunti ympäristönä on täten luonnollisesti erityisen tärkeä luovaa musiikillista asennetta muokkaava tekijä. Se vahvistaa tai heikentää lapsen musiikillisia *true self*-rakenteita, eli itsensä aitoutta, ja *false self*-rakenteita, eli valheellista tai ideaalia minua, sekä muotoilee hänen musiikillista minäkuvaansa. (Kurkela 1993, 316.) Instrumentin ja tietyn musiikkityylin arvostus saattaa siis olla sidonnaista siihen, mitä omassa kasvu-ympäristössä arvostetaan. Suutari (2005, 316) lainaa artikkelissaan Stokesin [1994, 24] ajatusta siitä, että musiikin esteettiset arviot kytkeytyvät laajempiin yhteiskunnallis-sosiaalisiin kysymyksiin ryhmien yhteenkuuluvuudesta, monikulttuurisuudesta ja arvo-asemista. Musiikin kautta ihmiset usein kokevat yhteenkuuluvuutta. Oli se sitten rock-musiikkikonserttien, klassisen musiikin konserttien tai radion kuuntelun kautta. Suutari (2005, 316) kirjoittaa, että musiikkiin kuuluu monia yhteisöllisyyden tunnetta lisääviä tekijöitä, jotka kuuntelija voi tavoittaa vain henkilökohtaisen kuuntelukokemuksen kautta. Tämä herättää pohtimaan, vaikuttaako ympäristöstä jatkuvasti negatiivista palautetta omaa musiikkimakua tai soitintaan kohtaan saaminen soitinvalintaan tai opeteltavan musiikkityylin oppimiseen.

2.4 Klassinen konserttipianisti vai bändin kosketinsoittaja?

Rock, jossa musiikkityyleistä eniten käytetään sähköisiä kosketinsoittimia, on Kurkelan (2005, 283) mukaan noin 50 vuoden ajan kehittynyt maailman populaarimusiikin valtatyyliksi. Rockiin musiikkityylinä on kuitenkin hänen mukaansa lähes koko sen olemassaolon ajan liitetty sekä kaupallistaminen että kapinallisuus. Merkittävä osa rock-muusikoista ei ole halunnut tai halua samastua perinteiseen taidemaailmaan. (Kurkela 2005, 284.) Tällaista musiikkia ja sähköisiä soittimia vastaan olevan asenteen kuuleminen voi aiheuttaa ennakkoluuloja ja kärjittää musiikillisia arvoja. Neuhausin (1986, 104-105) mukaan nykyajan tekniikka pyrkii tekemään koneesta ihmisen luomalla lisää toimintamahdollisuuksia ja lisäämällä monipuolisuutta kosketinsoittimiin. Neuhausin mukaan on rikollista ja mieletöntä muuttaa ihminen koneeksi, mutta kyseinen valitettava koneistamisen ilmiö on hänen mukaansa onneksi jatkuvasti vähentynyt. Neuvostoliittolaisen pedagogiikan järkevät periaatteet, myös pianopedagogiikan, juurtuvat yhä laajemmalti ja yhä syvemmin opettajistoon. Tämän perusteella voidaan todeta, että vielä 1980-luvulla sähköisiä kosketinsoittimia pidettiin pianismia halventavina soitinmuotoina.

Omien ja vertaiskokemusten perusteella oppilaitoksissa otetaan nykyään huomioon erilaiset musiikkimaut ja pyritään toteuttamaan myös soitto-oppilaiden omia tarpeita ja musiikkimieltymyksiä. Muutenkaan oppilaitoksia ja ympäristöä ei enää sido vanhan koulukunnan perinteet. Pianoa instrumenttina ei enää yhdistetä feminiinisyyteen tai pidetä vain naisten soittimena, kuten Ostransky kertoo kirjassaan (Ostransky 1977, 285). Ylipäätensä nykyään on mahdollista viedä soitotunneille omat musiikkikiinnostuksensa ja soittaa lempimusiikkityyliään. Metalliyhtyeen kosketinsoittaja Jordan Rudess kertoo YouTube-haastattelussa, ettei ennen ollut paikkoja tai instituutioita, jotka opettaisivat oppijan lempimusiikkia, niin kuin nykyään on (Jordan Rudess, Keyboard Wizard 2016).

Esiintyminen on osa pianistin osaamisen näyttämistä. Konserttipianistit soittavat yksin valokeilassa pitkiä konsertteja ja peittävät jännittyneisyytensä soitettujen kappaleidensa tunteiden taakse. Konserttipianistit saavat enemmän huomiota kuin bändien kosketinsoittajat, joiden musiikin tuottaminen ja esiintyminen ovat riippuvaisia koko bändin yhteissoittamisesta ja kokonaisesiintymisestä. Tällöin kuuntelijan ja katselijan huomio keskittyy bändiin kokonaisuudessaan tai esimerkiksi bändin keulahahmoon, kuten esimerkiksi laulajaan. Jos konserttipianisti tekee virheen, se huomataan helpommin kuin bändisoiton yhteydessä tehty soittovirhe. Tämän takia konserttipianistin taitoja saatetaan arvostaa enemmän kuin kosketinsoittajan taitoja. Sähköiset kosketinsoittimet on kehitetty alun perin mahdollistamaan eri soitinten korvaamista ja toteuttamista yhdellä soittimella, mutta silti harvoin kosketinsoitta-

ja pääsee soittamaan soolokonserttia pelkällä sähköisellä kosketinsoittimella. Kosketinsoittimista tuleva ääni usein yhdistetään bändimusiikkiin ja värimaailman soittamiseen eri soundeilla, kun taas akustisen pianon tai jopa konserttiflyygelin tuottama ääni on jo monien vuosien ajan ollut kuunneltavissa myös pianistien soolopianokonserteissa.

Moni opettaja ja varmasti itse pianistitkin arvostavat sitä ajatusta, että tunneilla perehdytään itse soittamiseen ja kappaleiden suoritukseen, oli kyse sitten mistä tahansa musiikkityylistä. Tällöin kuitenkin saatetaan jättää vähemmälle kosketinsoitinten kokonaisvaltaisen hallinnan opastus. Kuinka erilaiselta sähköisen kosketinsoittimen soittaminen tuntuu verrattuna akustisen pianon soittamiseen? Miten pianistin rooli tyylinmukaisesti muuttuu, kun bändissä tulisi soittaa pianon sijasta jousisoundilla?

3 FYYSINEN NÄKÖKULMA JA MUUSIKON ERGONOMIA

Kuka tahansa pianonsoiton aloittava joutuu aloittamaan musiikin genrestä ja tyylistä riippumatta perusasioista, kuten soittoasennon opettelusta ja soittajan fyysisen olemuksen opettelusta. Soittajan ergonomian opettelu on aivan välttämättömän tärkeä pianistille, jotta hän myöhemmin välttyisi erilaisilta vammoilta ja kivuilta. Tässä luvussa esittelen soittajan ergonomian kannalta parhaita soittoasentoja ja erilaisia ongelmia, jotka liittyvät ergonomian laiminlyömiseen. Haluan avartaa tietoutta siitä, miten soittajan ryhti, lihaksisto ja pedaalin käyttö pitää ottaa huomioon, kun soittaa istuma-asennon sijasta seisaaltaan ja akustisen pianon sijasta sähköisiä kosketinsoittimia. Taustateorianä käytän Thomas Markin kirjoittamaa *Mitä jokaisen pianistin tulee tietää kehosta* (2003) -teosta. Teoksessaan Mark käsittelee pianistin kehon ja lihaksiston yhteistyön tärkeyttä soittaessa sekä soittamisesta koituneita vammoja tai virheasentoja ja kuinka välttää ja korjata niitä. Palaan myös kehollisuuden näkökulman kautta Neuhausin (1986) kirjaan sekä viittaan Rautiaisen kirjoittamaan artikkeliin *Aspekteja musiikillisesta kommunikaatiosta ja nonkommunikaatiosta* (2005).

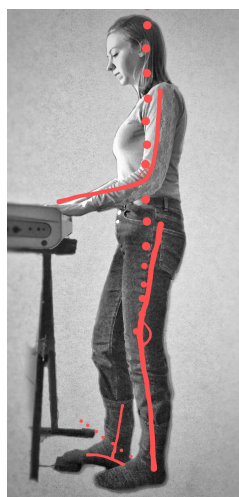
3.1 Koko keho mukana soittamisessa

Koko kehon osallistuminen soittamiseen on tärkeää. Näin myös Rautiainen (2005) kirjoittaa artikkelissaan lainaten Kristevan [1984; 1993] kehon osallisuuden ajatusta musiikin semioottisesta luonteesta. Hänen ajatuksensa mukaan musiikki koetaan pienen lapsen tavoin, kuten ympäristö, ensisijaisesti ruumiin kautta. (Rautiainen 2005, 209.) Rautiaisen mukaan semioottisella luonteella tarkoitetaan ruumiillisen kokemuksen, viettien sekä subjektin että objektin eriytymättömyyden tilaa. Monesti pianonsoitto aloitetaan etsimällä oikea asento penkillä pianon edessä (KUVA 1). Opetellaan opettajan johdolla, kuinka soittajan tulisi istua penkillä ja missä asennossa hänen kätensä, kämmenensä ja sormiensa tulisi olla soittaessa. Käden soittoasennon lisäksi opettaja voi opettaa tunnilla istumaan istumaluiden päällä, jotka itse kukin voi löytää parhaiten hieman etsimällä istualtaan kohtaa, jossa penkkiin osuu ensimmäisenä istumaluut. Kuitenkin harvemmin opetetaan, että ryhti eli ylemmän kehon tasapaino lantioiden päällä on sama niin seisaaltaan kuin istualtaan. Miksi pianotunneilla ei opeteta sitten seisaaltaan soittamista? Kuitenkin jo pitkään on ollut tiedossa se, että soittaminen vaatii jokaisen lihaksen yhteistyötä. Neuhausin mukaan fyysinen liike on yhtä tärkeä sormen päässä kuin myös koko kädessä, ylävartalossa ja istumalihaksissa tuolilla (1986, 98).

KUVA 1. Soittoasento ja pedaalien käyttö istualtaan (Yli-Vainio 2021)

Rytmimusiikin genren tyyliin olennaiseksi osaksi pianonsoiton opetusta kuuluu bändissä soittaminen. Tällaisissa opetustilanteissa tietenkin musiikkityyli ja oppilaiden taso määrittelevät sen, soittaako pianisti pianoa vai koskettimia. Koskettimia soittaessa bändissä, ainakin ammattipuolella ja pidemmälle edenneillä musiikin opiskelijoilla, on esiintymisen kannalta suositeltavampaa soittaa seisaaltaan. Pianisteille tämä tarkoittaa opettelemista soittamaan seisaaltaan (KUVA 2). Mark (2003, 36) kirjoittaa, että kun esiintyy ja liikkuu, joutuu jatkuvasti pois rakentamastaan tasapainosta ja palaa siihen takaisin. Oppilaalle olisi hyödyllistä opettaa tasapainon hallitsemisen lisäksi se, kuinka voi liikkua ja saada paremman lavaesiintymisen kehollisesti, mutta kuitenkin palata takaisin tasapainoiseen, hyvään asentoon. Mark (2003, 36) täsmentää, ettei tasapaino ole asento tai asemointi, vaan keino liikkeen järjestämiseksi.

KUVA 2. Soittoasento ja pedaalien käyttö seisaaltaan (Yli-Vainio 2021)

Seisoma-asennosta soitettaessa voi olettaa, että käsi laskeutuu koskettimille korkeammalta kuin istuma-asennosta soitettaessa, ja siksi käden asentoa on vaihdettava. Lisäksi koko keho on tasapainotettava uudestaan esimerkiksi pedaalia käytettäessä, jotta soittaja voi välttyä mahdollisilta lihasvammoilta. Seisaaltaan soitettaessa pedaalijalalle kohdistuu vähemmän painoa ja tasapaino ja kehon kannattelu on lähinnä vain toisen jalan ja ylävartalon varassa.

3.2 Koskettimien kokoero ja tuntuma

Neuhausin mukaan soittajan on käytettävä soittamisessa hyväkseen kaikkia ihmisen luonnollisia, anatomisesti mahdollisia liikkeitä saavuttaakseen hyvän soittotekniikan (Neuhaus 1986, 98). Monesti pianistit yllättyvät, kuinka pianojen ja sähköisten kosketinsoittimien koskettimiston tuntuma ja koko vaikuttavat soittamisen sujuvuuteen. Soittajat joutuvat siis lähes joka kerta eri soittimen koskettimiston äärellä opettelemaan oikeanlaisen fyysisen lähestymisen. Akustinen piano saattaa vaatia oktaavin välillä suurempaa käden ja kehon liikettä kuin saman oktaavin soittaminen sähköisellä kosketinsoittimella. Omalle fyysiselle rakenteelleen tutumpi kosketinkoko voi määritellä sen, millä soittimella pianisti soittaa jatkossakin.

Pystyäkseen kehittymään soittamisessa pianistin on saatava tarpeeksi toistoa soittamiselleen ja lihasmuistia omalle fyysiselle voimalleen ja fyysisesti lihaksiensa käyttämiselle. Usein tämä tarkoittaa sitä, että harjoitteleva pianisti haluaa harjoitella yhdellä ja samalla pianolla tai koskettimistolla eikä näin ollen saa riittävästi tuntumaa muista kosketinsoittimista. Tämän seurauksena esimerkiksi sähköiset kosketinsoittimet saattavat tuntua liian kevyeltä tai väärältä pelkän akustisen pianonsoittokokemuksen jälkeen. Ongelma voi olla myös toisinpäin. Kotonaan pelkästään kevyellä ja kapealla koskettimistolla soittanut voi kokea koulujen pystypianojen ja flyygelien koskettimistot omalle tuntumalleen liian raskeiksi ja leveiksi.

3.3 Kipua soittaessa?

Thomas Mark (2003, 1) kirjoittaa, että lähes kaikki pianistit ovat kokeneet kipua soittaessaan. Hänen mukaansa kipu voi tulla kolmesta eri syystä. Kipu voi olla jotain sairaus- tai traumaperäistä tai johtua kehon huonosta käytöstä, jonka Mark väittää olevan soittajien keskuudessa suurin syy. (2003, 1.) Mark kirjoittaa, että jos pianisti käyttää kehoaan väärin, hänelle voi tulla pysyvämpi vamma. Monesti hyvää

ryhtiä ja asentoa opetetaan piano-oppilaille jo heti ensimmäisellä pianotunnilla. Oppilaalle opetetaan, mikä on hyvä ryhti istuma-asennossa ja miksi hänen tulisi istua tasapainoisesti. Hänen mukaansa tasapaino on sama sekä istualtaan että seisaaltaan. Jos kummassakaan tasapaino on muodostettu väärin, se voi aiheuttaa lihasten väärinkäyttöä. Soittaja käyttää enemmän jännitettä korjatakseen tasapainonsa ja näin ollen saattaa aiheuttaa itselleen lihaskipuja. (Mark 2003, 34.) Markin mukaan tasapaino tulisi korjata ensin seisaaltaan, jolloin henkilö kokee paremmin lihastensa työn, ja vasta sitten lisätä, mitä on oppinut istuma-asennon kanssa (2003, 36). Olisi siis hyvä tehdä tasapainoharjoituksia oppilaan kanssa sekä seisaaltaan että istuma-asennossa. Näin oppilas osaa rakentaa hyvän tasapainon soittaessaan seisaaltaan tai istuma-asennossa.

Kipu voi myös kohdistua jalkoihin ja etenkin pedaaliin, jos jalkaa on liikuttanut väärällä tavalla. Soitettaessa seisaaltaan tulisi ottaa huomioon, etteivät polvet ole niin sanotussa lukkoasennossa ja ettei tukijalalle jää liian suurta painoa, kun soittaja käyttää pedaalia toisella jalallaan (KUVA 2). Markin (2003, 58) mukaan jopa joka kahdeskymmenes pianisti saa erilaisia nilkkanivelvaurioita pedaalin väärinkäytöstä.

Esimerkiksi rock-konserteissa voidaan nähdä, että kosketinsoittimet on asetettu hieman kallistettuun asentoon. Ergonomisessa mielessä kosketinsoittimen kallistaminen suo paremman soittoliikkeen ranteelle. Soittajan ei tarvitse taittaa rannettaan, ja tämä saattaa helpottaa nopeampien melodioiden soittamista.

4 SÄHKÖISTEN KOSKETINSOITINTEN YLEISTYMINEN JA MARKKINOINTI

Opinnäytetyössäni haluan tutustua myös soittajasta riippumattomiin, ulkoisiin tekijöihin, jotka vaikuttavat soittoharrastukseen, soittimen ostoon ja musiikilliseen arvostukseen. Tässä luvussa tarkastelen sähköisten kosketinsoittimien yleistymistä. Mitkä asiat vaikuttavat siihen, minkä soittimen ostaa kotiin ja näkykö kosketinsoittimien yleistyminen markkinoiden tilastoissa? Taustatietona käytän säveltäjä ja musiikkiprofessorin Ostranskyn (1977) kirjaa *Jazzin oppiminen*, jossa käsitellään sähköisien kosketinsoittimien yleistymistä pianojen ohella jazzmusiikissa. Lisäksi apuna käytän Bricen (2001) kirjoittamaa *Musiikkitekniikka*-kirjaa, jossa vertaillaan akustisten ja sähköisten kosketinsoittimien käytännöllisyyttä taloudessa. Sivustolähteenä olen käyttänyt nettiartikkeliä tekniikanmaailma.fi-sivustolta, jossa monipuolisesti esitellään sähköisiä kosketinsoittimia sekä Parviaisen (15.9.2019) uutisartikkeliä Perinteisen pystypianon kauppa on hiipunut Suomessa lähes olemattomiin – vanhoja Hellaksen ja Fazerin pianoja rahdataan nyt Afrikkaan (Yle 15.9.2019). Olen käyttänyt työssäni myös teemahaastattelua, johon vastasi Helsingin Steinway Gallery-myymälän myyntipäällikkö. Hintavertailua varten olen tutkinut F-musiikki- ja Thomann-soitinliikkeiden kosketinsoitinten ja pianojen hintoja. Sivustoilta otetut hinnat ovat nähtävissä Liitteissä (LIITE 1, LIITE 2 ja LIITE 3).

4.1 Kosketinsoittimet jazz-musiikissa

1970-luvulla sähköisistä uruista ja kosketinsoittimista tuli yleisiä. Ne kykenivät tuottamaan ääntä sellaisella voimakkuudella, jota ei oltu ennen yhdistetty musiikkiin. Tästä vahvistetusta äänentasosta tuli rock-musiikille ominaista. (Ostransky 1977, 268.) Ostranskyn (1977, 304) mukaan 1970-luvun sähköiset koskettimet saivat lempinimen ”yhden miehen bändi”. Sähköisillä kosketinsoittimilla pystyttiin jäljittelemään muita soittimia, jolloin muuta bändiä ei välttämättä edes tarvittu. Ostransky mainitsee kosketinsoitinmestarit Herbie Hancockin ja Chick Corean, jotka kosketinsoitinten mahdollisuuksien ansiosta pystyivät toteuttamaan yhden miehen kosketinsoitinkonsertteja (1977, 304). Lähes kaikki seitsemänkymmentäluvun puolenvälin pianistit alkoivat soittaa syntetisaattoria, ja Ostransky (1977, 295) uskoo, että todennäköisesti kehittyi yksi luokka, joka kattaa kaikki kosketinsoittajat.

Akustinen piano on koko jazzin historian läpi tärkeä soitin ja näyttää instrumenttina dominoivan 1970-lukua. Merkittävänä Ostransky pitää sanaa ”akustinen”, joka erottaa pianot niiden sähköisistä vastavista. (1977, 296.) Hänen mukaansa moni pianisti jää kaipaamaan akustisen pianon puista ääntä sähkö-

köisten kosketinsoitinten rinnalla. Rajaa näiden kahden soitinryhmän välille on nykyään vaikea muodostaa, ja sähköisten kosketinsoitinten käytännöllisyyttä ei voi kyseenalaistaa. (Ostransky 1977, 269.)

4.2 Kosketinsoittimien yleistymisen Suomessa ja rytmimusiikissa 1950-luvulta lähtien

Sukavan ja Hirvasen (2008, 122-132) artikkelin mukaan tiettävästi ensimmäinen kokonaan elektroninen sähköurku, Lowrey, tuli Suomeen 1950-luvun lopulla. Tiettävästi sähköurun toi Suomeen nykyinen musiikkineuvos Erkki Ertama (Sukava ja Hirvanen 2008). Olen huomannut, että kosketinsoittimien yleistymisen osaksi musiikkikulttuuriamme on mahdollistanut monia asioita pianonsoittajille, mutta sähköisten kosketinsoittimien yleistymisen on kuitenkin vielä tuore asia. Osittain tämä johtuu siitä, että aluksi kosketinsoitinmerkkejä oli tarjolla vain muutamia, kuten Fender Rhodes, Baldwin, Lowrey ja Wurlittz, ja ne ”olivat niin kalliita, ettei niitä juuri kenenkään kotiin tohdittu ostaa” (Sukava ja Hirvanen 2008). Kehityksen myötä kuitenkin kosketinsoitinvalikoima on kasvanut, ja pianisteilla on paljon enemmän valinnan varaa. Voiko kuitenkin se, että sähköinen kosketinsoitin on melko uusi instrumentti, vaikuttaa siihen, että yhä edelleen soittajat valitsevat akustisen pianon tai flyygelin? Akustista soitinta saatetaan pitää perinteikkäänä tai tutun soittimen olemuksen perusteella luotettavana soittimena.

4.3 Varallisuuden vaikutukset soittimen hankinnassa

Akustinen piano on aina ihailtavaa omistaa kotonaan, mutta nykyaikana jopa pienintäkin flyygelia on vaikeaa sovittaa asuntoihin ja pienempiin taloihin (Brice 2001, 104). Brice pitää pystypianoa hyvänä vaihtoehtona, mutta muistuttaa, että pianon liikuteltavuus painonsa takia on ongelma. Kyseinen ongelma on taas avannut markkinaraon sähköisille koskettimille. Ne ovat halvempia ja pienempiä eli myös kevyempiä kuin oikea piano, mutta kuitenkin onnistuvat tuntumaltaan jäljittelemään pianoa hyvin. (Brice 2001, 104.) Monessa taloudessa, etenkin kaupunkiasunnoissa, voidaan nähdä ihailtavana soittimessa liikuteltavuuden lisäksi myös sitä, että tarvittaessa soittimeen voi kytkeä kuulokkeet. Tällöin soittaminen ei häiritse naapureita. Edistymisen kannalta olisi kuitenkin ihanteellista, että kotona käytetty soitin olisi soinniltaan ja tuntumaltaan mahdollisimman samanlainen kuin pianotunneilla käytetty soitin. Tämä ei kuitenkaan aina ole mahdollista. Soittimen ostamiseen vaikuttaa moni asia stabiilin soinnin ja tuntuman pitämisen rinnalla. Tekniikanmaailma.fi-nettisivuston kosketinsoitinten vertai-

luartikkelissa kerrotaan, että kosketinsoittimia ostaessa vaikuttaa soittimen hinta, koko, merkki, ulkonäkö, ominaisuudet, soitettavuus ja ääni. (Sukava ja Hirvanen 2008.)

Suutari (2005) kirjoittaa, että monissa tutkimuksissa on tunnustettu musiikin kuuntelun vaikuttavan kuuntelijan esteettisiin valintoihin ja omien merkityksiensä luomiseen populaarikulttuurin tuotteille (Suutari 2005, 315). Modernissa ja teknisesti nopeasti kehittyvässä maailmassamme on monia vaihtoehtoja, kun mietitään kosketinsoittimen ostamista. Tekniikanmaailma.fi-sivuston artikkelissa (Sukava ja Hirvanen, 2008) kerrotaan, että kosketinsoittimia myydään arviolta yli 20 000 kappaletta vuodessa, sähköpianoja tuhansia ja vertailun vuoksi akustisia pianoja alle tuhat. Aapo Parviaisen (2019) kirjoittaman pystypianojen kaupan hiipumisesta kertovan uutisen mukaan akustisen pianon myynti romahti, kun sähköisten pianojen myynti kasvoi 2000-luvulla. Esimerkiksi F-musiikkiliikkeestä myydään keskimäärin enää noin 250 pianoa vuodessa. Voidaankin kysyä näkyykö kosketinsoitinvalikoiman monipuolisuus soitinvalikoimassa kotona? Vaikuttaisiko soittimen hinta soitinvalintaan?

Tohtori Witchel (2010, 152) kertoo teoksessaan, että tietynlaisen musiikin kuuntelu voi vaikuttaa ihmisten ostopäätöksiin. Viitaten kirjassa joulun aikaan, Witchelin mukaan vuonna 1979 tutkittiin 52 myymälän päälliköltä sitä, vaikuttiko myymälässä taustalla soitettava musiikki ihmisten ostopäätöksiin. Tuloksena oli, että 76 % myymäläpäälliköistä vahvisti hypoteesin todeksi. Kuunneltu musiikki tutkimusten mukaan vaikuttaa ihmisiin ja heidän mielentilaansa tai jopa heidän ajantajuunsa. (Witchel, 2010, 152.) Voiko olettaa, että kuunneltu musiikki vaikuttaa myös ihmisten ja soittoharrastajien soitinvalintaan?

4.4 Steinway Piano Galleryn myyntipäällikön haastattelu

Yhtenä pohjateorian opinnäytetyössäni käytin tekemääni teemahaastattelua. Haastattelulla pyrin tutkimaan, onko väliä, soittaako sähköistä vai akustista kosketinsoitinta, näkyvätkö soitinten valinta- ja myyntivaihtoehdot myyntiarkistoissa ja vaikuttaako tietyn soittimen ostaminen omaan musiikilliseen maailmankuvaan. Haastatteluun vastasi Steinway Piano Galleryn myyntipäällikkö, joka haastattelun kautta toimii Suomessa pianon markkinoinnin asiantuntijana. Haastatteluun kuului muutama kysymys, joihin haastateltava pystyi vastaamaan kirjallisesti omin sanoin. Kysymykset olivat seuraavat:

1. Oletko huomannut työssäsi tai elämäsi aikana mitään ongelmia tai haasteita liittyen joko flyygeleihin ja akustisiin soittimiin tai sähköisiin kosketinsoittimiin?
2. Onko asiakkailta tullut mitään palautetta hyvässä tai huonossa mielessä koskien soitinta?
3. Opinnäytetyöni aiheena on, pitäisikö uudelle pianistille pianotunneilla antaa ohjausta sähköisten kosketinsoittimien soitosta kuten pianon ja flyygelien osalta. Mitä mieltä sinä olet, näetkö tarvetta tai miltä aiheen ajatus kuulostaa pedagogisessa mielessä tai myyntimielessä?

Ensimmäiseen kysymykseen haastateltava vastasi siitä näkökulmasta, mitä on asiakkailtaan kuullut. Haastateltava muistuttaa vastauksessaan, että 1970- ja 1980-luvuilla kosketinsoitin oli ainoa vaihtoehto pianolle. Soitinta ostettaessa yleensä saatettiin tuolloin keskittyä siihen, että kosketinsoittimet olivat edullisempia ja kevyempiä kuin pianot. Edullisempi soitin oli helpompi ostaa niin sanotusti koeajalle ja nähdä, oliko lapsella todella kiinnostusta harrastukseen. Toisaalta haastateltava kertoo vastauksessaan tähän kysymykseen, että silloin kuunneltiin paljon soitonopettajan neuvoja soittaa kotona samantyyppisellä pianolla, kuin mitä oppilas soitti tunneilla. Kosketinsoitin on tarkoituksensa mukaisesti haastateltavan mukaan ”urkumainen” kosketukseltaan. Tämän takia monet soittajat tuskastelivat, ettei tuntu ma vastannut akustisen pianon tuntumaa. Myöhemmin Suomen markkinoille tuotiin japanilaisia sähköpianoja, joiden sointi ja ominaisuudet ovat parantuneet kehityksen myötä.

Haastateltava tähdentää, että tosiasia on se, että harvat ymmärtävät, miten kulttuurisesti arvokas soitin akustinen piano tai flyygeleli on. Parasta terapiaa haastateltavan mukaan on oikean pianon tai flyygelin ääni. Haastateltavan mukaan akustisessa pianossa on yli 200 kieltä, jotka resonoivat myös ihmisen kehossa. Piano vaatii mekaniikkaa ja monta osaa. Pianisti voi soittaessa tulkita musiikkia pianissimosta forteen, mitä haastateltavan mukaan ei sähköisissä kosketinsoittimissa soittaja voi saavuttaa. Haastateltava lainaa erästä jazzpianistia sanomalla, että mieltä voi liikuttaa vain aito akustisen pianon resonointi.

Toiseen kysymykseen haastateltava kommentoi, että etenkin opettajilta kuulee palautetta siitä, etteivät oppilaat välttämättä etene opinnoissaan riittävällä nopeudella. Monesti kuulemma huomaa, että oppilaan kosketus on erilainen eri soittimella. Haastateltava kertoi, että monet, jotka ovat opiskelleet ja siirtyneet sähköisistä kosketinsoittimista akustisten pianojen soittoon, ovat ilmoittaneet soittoinnon moninkertaistuvan ja pystyvänsä ilmaisemaan itseään paljon enemmän soiton kautta.

Kolmanteen kysymykseen haastateltava vastasi, että ehdottomasti pitäisi antaa tietoutta näiden soitinten eroista. Sähköiset kosketinsoittimet vaativat omanlaistaan kosketusta. Musiikkiliikkeillä on ollut

tärkeä rooli opastaa asiakasta oikean soittimen ostamisessa. Opastamista helpottaa se, että myyjä on pianisti itsekin. Tämä on haastateltavan mukaan ongelmana verkkokaupoissa, kun asiakas ei voi saada osaavaa myyntipalvelua soittimensa valintaa varten. Tärkeää haastateltavan mukaan on huomioida asiakkaan tarpeet, musiikkimaku ja budjetti, joiden perusteella voi tarjota ostajalle itselleen parhaita soitinvaihtoehtoa. Haastateltava kertoo, että esimerkiksi heillä pääsee kokeilemaan soittimia, katsomaan sen sisälle, pitämään konsertteja ja myymälä tekee yhteistyötä jopa musiikkiopettajien kanssa. Tämän kaiken olisi tarkoitus antaa soittajille mahdollisuus oppia ja tutustua kaikenlaisiin soittimiin ja löytää sitä kautta itselleen sopivin soitin.

Haastateltava vielä lisäsi, että juuri Suomessa tarjotaan Euroopan parasta pianonsoiton opetusta, mistä on hyvä pitää kiinni. Tällä haastateltava saattaa tarkoittaa, että pianonsoiton opetus on korkeatasoista ja todettu toimivaksi. Akustisten soitinten laadukasta sointia on hyvä arvostaa. Akustisia soittimia on hyvä pitää edelleen mukana opetussuunnitelmassa vaikka niiden suunnitelmaan ottaisiikin lisäksi muuta.

4.5 Hintavertailussa pianot, flyygelit ja kosketinsoittimet

Viimeiseksi tarkastelen eri soitinten hintoja, jotka koen yhdeksi vaikuttajaksi soitinta ostettaessa. Pitääkö hyvälaatuisen soittimen olla kallis vai voiko halvemmalla hinnalla saada yhtä käyttökelpoisen soittimen? Tekniikanmaailma.fi-sivuston artikkelissa Sukavan ja Hirvanen pohtivat, paranevatko soitettavuus, ominaisuudet ja ääni sitä mukaan, kun soittimien hinta nousee (Sukava & Hirvanen, 2008). Kouluissa, etenkin musiikkiopistoissa ja konservatorioissa, on pitkälti soittimien hankinnassa mietitty juuri enemmän laatua, sointia ja tuntumaa. Oppilaille halutaan mahdollistaa mahdollisimman ideaalisen kuuloinen ja tuntuinen soitin, jotta oppilaalle jäisi oikeaoppinen käsitys hyvänkuuloisesta pianomusiikista. Monesti opetetaan, että lapsen olisi parasta myös kotonaan harjoitella samanlaisella soittimella, kuin millä hän soittaa soittotunneilla. Aina oppilaalla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta päästä harjoittelemaan yhtä hyvälaatuisella soittimella kuin tunneillaan. Usein kotoa löytyykin halvempi, pienempi ja joskus myös huonolaatuisempi soitin. Artikkelissa todetaan, että kosketinsoittimiin sijoittaminen voi halvimmillaan olla jopa vain noin 190 euroa (Sukava & Hirvanen, 2008). Olennaista on arvioida soittoharrastuksen aloittavan intoa ja harrastusmotivaatiota ja sitä, kuinka pitkälle tämä haluaa harrastuksessaan jatkaa.

Tässä luvussa olevaa vertailua varten on tutkittu eri musiikkiliikkeiden soitinhintoja. Hintavertailussa ovat Thomann-musiikkiliikkeen sivusto sekä F-musiikki-sivusto. Nämä kaksi musiikkiliikettä olen valinnut laajojen soitinvalikoiden ja yleisen suosion mukaan. Hinnat ja kosketinsoittimet olen valinnut niillä kriteereillä, joita kyseisen sivuston asiakkaat ovat suosineet eniten, sekä myös soittimen hinnan mukaan ja soittimen arvostelun mukaisesti. Valitsin vertailuun myös vain ne soittimet, jotka mahdollistavat pianistille kappaleiden harjoittamisen laajemmalla oktaavialalla. Tämän takia vertailun ulkopuolelle jäivät erilaiset minisyntetisaattorit sekä pienet rytmikonekoskettimet, vaikka ne saattaisivatkin sivustoilla olla suosittuja tai halpoja soittimia. Halusin jättää vertailusta pois käytettyjen soittimien myynnin. Käyttynä soittimen ostaminen olisi tietenkin halvempi ja täten myös taloudellisempi vaihtoehto, mutta käytetyn soittimen ostaminen on hinnastaselvityksessä vain satunnainen muuttuja. Sivustoilta otetut hinnat ovat nähtävissä liiteosiossa (LIITE 1, LIITE 2 ja LIITE 3). Alla olevien taulukoiden (TAULUKKO 1, TAULUKKO 2) tiedot olen koonnut verkkosivuilta saatavissa olleiden tietojen pohjalta itse.

TAULUKKO 1. Thomannin hintavertailun keskiarvo

Soitin	Hintojen keskiarvo	Halvin ja kallein hinta	
Flyygelit	21 267,60 €	8 390 €	37 890 €
Pystypianot	5 792,70 €	3 111 €	12 290 €
Digitaalipianot	507,20 €	166 €	1 025€
Sähköpianot	980,40 €	459€	3 090€
Keikkapianot	1 510,60 €	213 €	3 444 €
Syntetisaattorit	1 681,50 €	564 €	3 555 €
Työasemat	1 951,90 €	1 029 €	3 266 €
Kotikeyboardit	470,00 €	262 €	777 €
Ammattilaiskeyboardit	3 292,70 €	2 950 €	3 890 €

TAULUKKO 2. F-musiikki-sivuston hintavertailun keskiarvo

soitin	Hintojen keskiarvo	Halvin ja kallein hinta
Flyygelit	64 872,40€	9 599€ - 164 990€
Pystypianot	9 685,10€	3 272€ - 33 600€
Digitaaliflyygelit	8 542,25€	4 690€ - 18 490€
Sähkö(digitaali)pianot	2 195,30€	349€ - 7 749€
Syntetisaattorit	2 137,29€	879€ -1649,90€
Keyboardit	1 220,00€	335€ -1229,90€

Liitteiden perusteella voidaan vertailla hintoja ja muodostaa hinnoista keskiarvot. Hintojen keskiarvotaulukoista (TAULUKKO 1, TAULUKKO 2) voidaan laskea, että flyygelit maksavat keskiarviolta 43 070 €, akustiset pystypianot noin 7 738,90 €, syntetisaattorit ja työasemat noin 1 923,60 €, sähköiset

kosketinsoittimet eli ”keyboardit” 1 660,90 € ja digitaali- ja sähköpianot noin 1 227,65 €. Keskiarviolta taloudellisempaa soittajalle olisi siis ostaa jokin muu kosketinsoitin kuin akustinen pystypiano tai flyygeli, vaikkakin yksilöllisesti myös akustisissa soitinvaihtoehdoissa on hinnoiltaan halvempia vaihtoehtoja. Soinnin laadun ja itselleen oikean tuntuvan soittimen löytäminen saattaa kuitenkin vaatia kokeilemista, mikä Steinway Piano Galleryn myyntipäällikön haastattelussa tuli ilmi.

5 LAITTEISTON HALLINTA JA SOUNDIT

Pianistina ja kosketinsoittajana oleminen vaatii kappaleiden ja soittamisen opetteluun lisäksi myös oman soittimensa kokonaisvaltaisen hallinnan ja käytön osaamista. Soittimen koneiston hallitsemiseen ja soittimen ominaisuuksiin tutustumiseen on yleensä varattu vain vähän aikaa. Toisinaan tutustuminen on täysin jätetty pianistin omalle vastuulle. Kosonen (2001) kirjoittaa väitöskirjassaan, että soittaminen edellyttää jo instrumentin hallinnan vuoksi oppimista ja siihen liittyen tiettyä tavoitteellisuutta, kuten mikä tahansa harjoitusta vaativa taito. Tässä luvussa tarkastelen, mitä kaikkea kosketinsoittajan tulee osata, kun puhutaan soittimen kokonaisvaltaisesta hallinnasta. Tässä luvussa tarkastelun yhteydessä käytän myös Kurkelan (2005) teoksesta soundin määrittelyä ja teknisyysoiossa Clavia DMI AB Nord Stage 3 -soittimen netistä ladattavaa ohjekirjaa. Suurimmaksi osaksi kuitenkin tarkastelen aihetta oman kosketinsoittajakokemukseni pohjalta.

5.1 Soundit ja musiikkityylisidonnaisuus

Ensimmäisenä osa-alueena kosketinsoittimen hallinnasta tulee mieleen soundit ja äänimaailmojen tuottaminen. Pianotunneilla suurimmaksi osaksi opeteltavat kappaleet käsitellään pystypianon kautta. Kuitenkin tiettyihin kappaleisiin ja musiikkityyliin kuuluisi opetella tyylille ominaiset säädöt ja äänet. Kurkelan mukaan soundi määrittää musiikin lajin ja toimii lajin sisäisen arvioinnin mittarina (Kurkela 2005, 293). Pianistit eivät siis joudu opettelemaan vain kappaleen sointuja, melodioita ja rakennetta, vaan myös olemaan äänimaailmojen ja soundien tuottajana sekä arvioimaan sitä, minkälainen soundi tiettyyn musiikilliseen tyyliin sopii. Esimerkiksi valitsemalla soittimesta jousisoittimen soundin tai Hammond-urut, soitto tapahtuu tyylillisesti eri tavalla kuin pianon ominaisäänellä soittaessa. Esimerkeistä jousisoittimen soundilla soittaminen on usein joko monotonista tai vain muutaman sävelen yhtäaikaista soittamista riippuen siitä, halutaanko musiikista enemmän orkesterimaista tunnelmaa jäljittelevää vai energistä. Jousisoundien käytöstä on runsaasti esimerkkejä etenkin rock-musiikissa. Jousisoundia ja muita soitinten jousisoundimuunnoksia ovat käyttäneet esimerkiksi Nightwish, Dream Theater, Sting, Pink Floyd ja Rush.

Uruilla soittaessa, esimerkiksi rock- ja reggae-musiikissa, kuuluu tietty oktaaviala ja tarpeeksi väljä sointuhajotus eli soittajien keskuudessa *voicing*. Tämä tarkoittaa, että urkuja soittaessa ei tyylillisesti ole oikein soittaa esimerkiksi oikealla kädellä maj7-soinnun kohdalla kaikkia neljää ääntä. Urkuja soit-

taessa suositellaan soitettavan soittimen keski- ja yläoktaaveja. Liian matalalta soitettu urku helposti peittyy muiden soitinten alle. Yhtyeitä, joissa käytetään urkua, ovat esimerkiksi Deep Purple, The Doors ja Yes.

5.2 Teknisyys

Tässä luvussa tarkastelen esimerkkinä Nord Stage 3-soitinta ja sen laitteisto-ominaisuuksia. Tarkastelun helpottamiseksi olen kuvannut soittimen säädettäviä osuuksia. Laitteistoon tutustumisessa käytän pohjana omaa kokemustani kosketinsoittajana sekä kyseisen Nord Stage 3 Clavia DMI AB - käyttöohjetta. Monet pitävät sähköisiä kosketinsoittimia liian teknisinä ja siten liian vaativina instrumentteina. Soittaja saattaa helposti pelästyä tekniikan osaamista vaativaa laitetta ja valitsee soittavansa ainoastaan akustisia pianoja. Pystypianojen käsitteleminen ei vaadi yhtä paljon teknistä osaamista. Toisaalta pystypianon sointimahdollisuudet ovat vähäisemmät kuin sähköisissä kosketinsoittimissa, eikä samoja teknisten soitinlaitteiden käyttöosaamista voida pianotunneilla opettaa. Sähköisen soittimen teknisyyttä voidaan tästä syystä pitää esteenä soittamiselle. Pianistin täytyy usein itsekseen opetella laitteiston käyttö ja teknisten asetusten hallinta.

5.2.1 Soittimen soundikirjasto

Soittamisessa pelkästään pystypianoa käyttävä oppija ei välttämättä tarpeen tullen osaa hyödyntää sähköisen kosketinsoittimen ominaisuuksia. Usein kosketinsoittimen laitteistoon on asennettu oletussoundikirjasto eli soundivalikoima, joka sisältää erilaisia ääniasetuksia ja soundeja. Kirjastosta voi valita automaattisesti muodostetun soundin ilman, että joutuu etsimään ja muokkaamaan soundeja itse. Kuitenkaan kirjaston soundivalikoima ei aina kuulosta tyylillisesti oikealta. Näiden käyttö vaatii pianistilta musiikkityylillistä ymmärrystä siinä, mitä soundia on sopivaa käyttää. Kokemukseni mukaan pianistit opettelevat uuden kappaleen kuuntelemalla ja tutkimalla siinä käytettyjä soundeja, ja mitä kappaleen artistit ovat kyseisillä soundeilla soittaneet. Mukaillakseen mahdollisimman paljon alkuperäistä soundia ja soittoa pianistien on säädettävä omasta soittimestaan tarvittavat ääniasetukset.

5.2.2 Syntetisaattorin säätö

Esimerkkisoittimesta löytyy kokonainen osio, joka on ympäröity ja merkitty liittyvän syntetisaattorin soundien säätelyyn (KUVA 6). Tämä osio sisältää kaiken niin sanotun ”sample”-pohjaisten eli ääni-näytesoundien säätelyn ja muokkaamisen (Clavia DMI AB, 9). Ääninäytteisiin perustuvia soundeja ovat esimerkiksi jousimattosoundit, orkestraatiota jäljentelevät soundit sekä muut äänitehosteet. On ymmärrettävä, että erilliset säätökokonaisuudet sisältävät oman äänenvoimakkuussäätimen. Tämä on yleensä pyörítettävä säädin, ja kuvan esimerkkisoittimesta se löytyy vasemmasta yläkulmasta (KUVA 6). Vaikka koko soittimen äänentaso voi säätää yhdestä ”pää-äänenvoimakkuuden säätimestä”, niin erillisten soundien äänenvoimakkuutta voi säädellä niille kuuluvasta omasta säätimestään.

KUVA 6. Nord Stage 3, syntetisaattorin säätö. (Yli-Vainio 2021)

Kuvassa (KUVA 6) äänenvoimakkuussäätimen ja käynnistyspainikkeiden vieressä ovat äänivalikkosäädin sekä soundin muokkaussäätimet. Näitä vaihtoehtosäätimiä pyörittämällä saa tuotettua haluamansa soundin.

5.2.3 Urut

Esimerkkinä käyttämäni Nord-soitin koostuu pääsääntöisesti kolmesta eri soitinohjelmavaihtoehdosta. Vaihtoehtoina ovat piano ja pianovariaatiot, syntetisaattori sekä urut. Kuvaesimerkissä kyseinen vaihtoehto on merkattu ”organ”-osiolla (KUVA 7). Huomattavaa on jälleen se, että uruille oma äänenvoimakkuuden säätäjä löytyy samasta kohtaa. Kuvassa koko soittimen äänenvoimakkuussäädin on punaisella alustalla aivan urkujen äänenvoimakkuussäätimen vieressä. Samalla tavalla kuin syntetisaattorin säätöosiossa, urkujen soundivalinnat ja niihin tehtävät muutokset ovat äänenvoimakkuussäätimen oikealla puolella. Valittavana on kolme eri urkumerkkiä: FARF eli Farfisa, VOX eli Vox Continental ja B3 eli tunnetummin Hammond (Clavia DMI AB, 8). Farfisa-urkumerkkiä käytti mm. Pink Floyd-yhtyeen soittaja Richard Wright ja se sopii 1960-luvun rocktyyliin. Vox-urkuja käytettiin esimerkiksi The Beatles ja The Doors -yhtyeissä. Hammond-urkua eli B3-urkua on käytetty niin rock- kuin jazz-musiikissakin. Esimerkkejä Hammondin käyttäjistä ovat Deep Purple ja Santana -yhtyeet sekä Keith Emerson ja Jon Lord. Merkkivalintapainikkeen alapuolella (KUVA 7) on äänikertasäädön liukusäätimet, joilla urkuri voi säätää urun sointia. Näillä säätimillä urkuri voi lisätä tai vähentää sointiin äänikertoja kuten oikeissa uruissa.

KUVA 7. Nord Stage 3, urut (Yli-Vainio 2021)

6 KYSELYTUTKIMUS

Tutkimuksessa lähetettiin vuoden 2020 aikana puolistrukturoitu kyselylomake eri taitotason pianisteille ja pianonsoiton harrastajille. Kyselyssä oli määritellyt kysymykset, joihin vastaajat saivat vastata omin sanoin. Kysely lähetettiin sekä valikoidusti eri pianisteille haastatteluviesteillä että yleisesti musiikkioppilaitoksille kyselylomakemuodossa. Kyselyyn vastasi yhteensä 29 pianistia, mikä oli 49 prosenttia kaikista kyselyn saaneista. Kyselyn vastausten pohjalta muodostetussa taulukossa tätä vastaajien kokonaismäärän osalukua merkitään kirjaimella N. Kyselytutkimuksen otannan pohjalta ei siis pysty muodostamaan yleistettyjä johtopäätöksiä, vaan se edustaa kvalitatiivisen tutkimuksen tapaan valitun otosryhmän vastaajien kohdalla pätevää informaatiota. Vastanneista kolme oli aloittelevia pianonsoiton harrastajia, joilla on alle vuoden soittokokemus. Muusikko-opiskelijoita ja alle 30 vuoden soittokokemuksella vastaavia soittajia oli 14. Yli 30 vuoden soittokokemuksella olevista ammattilaisista ja asiantuntijoista vastasi kyselyyn 12.

6.1 Kyselytutkimuksen menetelmä

Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa tarvetta sähköisten kosketinsoitinten opastukseen ja löytää niitä osa-alueita, jotka ovat tuottaneet eniten ongelmia joko akustisten kosketinsoitinten tai sähköisten kosketinsoitinten parissa. Lisäksi kyselyssä huomioidaan, minkälainen mielikuva vastaajilla on arvostetusta pianistista tai siitä, kumpaa maailmalla arvostetaan yleisesti enemmän: konserttilyygelin soittajaa vai bändikosketinsoittajaa. Tällä kyselyssä pyrittiin kartoittamaan, vaikuttaako klassisen musiikin ja idästä tulevan pedagogiikan soitinarvostus ja mikä on mahdollisesti vaikuttanut kunkin soittajan soitinvalintoihin.

Kysymykset olivat seuraavat:

1. Millä soittimella aloitit kotona soittamisen?
2. Millä soittimella soitit tunneilla?
3. Mitä luulet, kumpi soitin/soittaja on yleisesti (maailmalla) suosituimpi/ihaillumpi. Piano/flyygeli vai kosketinsoittimet?
4. Kumpi on omasta mielestäsi suosituimpi tai kumpaa arvostat enemmän: piano/flyygeli vai kosketinsoittimet?

5. Onko jonkin soittimessa tuntunut hankalalta tai tuottanut ongelmia? (esim. koskettimien paino, synan säätöhallinta, soundit... jne.)

6.2 Millä soittimella aloitit soiton harrastamisen kotonasi?

Kyselyn ensimmäisen kysymyksen tarkoituksena oli ottaa selville, kuinka moni pianisti on aloittanut pianonsoiton harrastuksensa akustisella pianolla ja kuinka moni on aloittanut jollakin muulla. Lisäksi kysymyksessä haluttiin kartoittaa, onko pianonsoiton harrastuksen aloittajilla ollut kotonaan mahdollisuutta soittaa useammalla soittimella. Kotona soitettu soitin on usein se, jota soittaa eniten myös harrastuksen edetessä. Alkualetus kysymykselle on, että enemmän akustista pianoa soittava pianisti saattaa enemmän pitää akustisen soittimen soundista kuin sähköisen kosketinsoittimen soundista. Voi myös olettaa, että akustisen pianonsoiton ääneen tottunutta saattaa miellyttää enemmän akustisen pianomusiikin kuuntelu, kun taas sähköisen kosketinsoittimen soittaja saattaa pitää sähköisesti tuotettua kosketinsoitinmusiikkia mielenkiintoisempana kuin akustisesti soitettua musiikkia.

Kyselyyn vastanneista (TAULUKKO 3) 58,33 % ammattilaisista ja asiantuntijamusikoista on aloittanut pianonsoiton kotonaan akustisella pianolla. Opiskelijoista 71,43 % on soittanut kotonaan joko akustista pianoa tai sähköistä kosketinsoitinta. Heistä vain neljällä oli kotona mahdollisuus soittaa sekä akustisella pianolla että muilla kosketinsoittimilla. Aloittelijoista 100 % on soittanut kotonaan sähköisiä kosketinsoittimia. Tämä kertoo siis siitä, että jokainen kyselyyn vastannut aloittelija soittaa kotonaan lähinnä vain sähköisiä kosketinsoittimia. Kaiken kaikkiaan vain 20,69 prosentilla kaikista vastaajista on ollut mahdollista soittaa kotona sekä akustisella pianolla että muilla kosketinsoittimilla. Vastaajista viisi kertoi kotona soittaneensa myös muuta soitinta. Muita soittimia ei ole kirjattu taulukkoon.

TAULUKKO 3. Vastaajien kotisoitin pianonsoiton opintojen alussa

Vastaajat N (29)	Kotona aloittanut soitonsoiton akustisella pianolla	Kotona aloittanut soiton sähköpianolla, <u>keyboardilla</u> tai jollakin muulla	Kotona aloittanut soiton sekä pianolla että muilla kosketinsoittimilla
Ammattilaiset ja asiantuntijamusikot, yli 30 vuoden soittokokemus	7	3	2
Muusikko-opiskelijat ja muusikot alle 30 vuoden soittokokemus	5	5	4
Pianonsoiton alkajat, alle vuoden soittokokemus	-	3	-

6.3 Millä soittimella soitit tunneilla?

Musiikin opiskelun instituutiossa halutaan panostaa mahdollisimman hyvälaatuisiin soittimiin. Joskus pianotunneilla on myös mahdollista soittaa ja kokeilla useampia eri kosketinsoittimia. Yleensä pianotunneilla kuitenkin keskitytään enemmän kappaleiden soittamiseen ja soittotekniikan opettelemiseen kuin eri soitinten kokeilemiseen. Tällöin tunneilla päädytään usein soittamaan lähinnä akustista pystypianoa tai flyygeliiä. Kysymyksessä tarkoituksena oli laskelmoida sitä, kuinka monella pianistilla on ollut mahdollisuuksia soittaa sähköisiä kosketinsoittimia akustisten soittimien lisäksi. Lisäksi kysymyksen olettamuksena oli, että vastauksista voisi nähdä, onko pianistilla ollut mahdollisuus pitää jatkuvaa soittotuntumaa yllä kotiharjoittelun ja tunneilla soittamisen välillä.

Kyselyyn vastanneista 22 vastaajaa soitti pianotunneillaan vain akustista pianoa tai flyygeliiä (TAULUKKO 4). Vain neljä vastaajaa on saanut tunneilla soittaa useammalla erilaisella kosketinsoittimella, ja vain kolme vastaajista on saanut tunneilla soittaa sähköistä kosketinsoitinta. Ammattilaisista ja asiantuntijoista ei kukaan kertonut saaneensa soittaa sähköisiä koskettimia tunneillaan, ja alle vuoden soittaneista kukaan ei kertonut saaneensa soittaa sekä koskettimilla että akustisilla pianoilla.

TAULUKKO 4. Soittotunneilla käytetty soitin

Vastaajat N (29)	Soittotunneilla soitti Akustisella pianolla / flyygelillä	Soittotunneilla soitti <u>Keyboard-kosketinsoittimella</u> tai sähköpianolla	Soittotunneilla mahdollisuus soittaa molemmilla sekä akustisilla pianoilla että kosketinsoittimilla
Ammattilaiset ja asiantuntijamuusikot, yli 30 vuoden soittokokemus	11	-	1
Muusikko-opiskelijat ja muusikot alle 30 vuoden soittokokemus	10	1	3
Pianonsoiton alkajat, alle vuoden soittokokemus	1	2	

6.4 Mitä luulet: kumpi soitin on yleisesti maailmalla suosituimpi/ ihailumpi?

Kysymyksellä haluttiin kartoittaa, onko pianisteilla yhä arvoasettelua konserttipianistin ja kosketinsoittajan välillä. Arvoasettelu taustateorioiden mukaan johtaa juurensa idästä tulleeteseen arvoajatteluun ja

siihen, kuinka silloin sähköisiä soittimia pidettiin osittain soittotaitoa riistävinä välineinä. Kysymyksessä pohditaan sitä, mitä oletuksia pianistilla on nykypäivänä arvoasetteluista flyygelien ja sähköisten kosketinsoittinten välillä.

Kyselyssä kysyttiin, kumpaa soittajien mielestä yleisesti arvostetaan enemmän, akustisia flyygeleitä ja pianisteja vai kosketinsoittimia ja kosketinsoittajia (TAULUKKO 5). Suurin osa ammattilaisista ja asiantuntijoista vastasi, että akustiset pianot ja flyygelit ovat luultavasti suositumpia maailmalla, ja se, kumpaa soitinta suosii enemmän, on musiikkigenrestä riippuvaista jaottelua. Siinä, missä flyygeleitä arvostetaan klassisessa musiikissa, arvostetaan kosketinsoittimia pop- ja rock-musiikissa. Muusikko-opiskelija vastaajista yli puolet (kahdeksan) vastasi, että soitinten suosittavuus on kiinni musiikkigenrestä. Pianonsoiton alkajien, joita oli yhteensä kolme, vastaukset jakautuivat tasavertaisesti pianon ja kosketinsoittimien välille.

TAULUKKO 5. Yleisesti enemmän arvostettu soitin tai soittaja

Luuletko kumpaa maailmassa arvostetaan enemmän yleisesti?	Ammattilaiset ja asiantuntijat, yli 30-vuoden soittokokemus Vastaajat N(12)	Muusikko-opiskelijat ja muusikot alle 30 – vuoden soittokokemus Vastaajat N(14)	Pianonsoiton alkajat, alle vuoden soittokokemus Vastaajat N(3)
Ei osaa sanoa Ei tiedä	1	1	1
Akustinen piano ja/tai flyygeli genrestä riippumatta saanut ihailumman aseman	5	3	1
Genreriippuvaisesti: Klassisessa musiikissa flyygeli, pop & rock-musiikissa kosketinsoittimet	5	8	-
Riippuen näkökulmasta. Soitinkehitykseen ja sähkösoittimien yleistymisen kannalta kosketinsoittimet ja syntetisaattorimusiikki suositumpaa.	1	2	1

6.5 Kumpaa soitinta itse arvostat enemmän?

Kyselyn tässä kohdassa haluttiin kartoittaa, onko pianistin oma arvoasettelu ja soitinarvostus yhteydessä siihen, mitä pianisti ajattelee maailmalla yleisesti arvostettavan (TAULUKKO 6). Vastauksista oletettiin myös tulevan esiin, jos pianisti olisi soittanut sähköisiä kosketinsoittimia joko kotonaan tai tunteillaan sen mukaan, mitä soitinta on ihailut. Yleensä soitinarvo kytketään johonkin itselleen henkilökohtaiseen kokemukseen. Tämä saattaisi olla tässä tapauksessa esimerkiksi oma kosketinsoitin kotona, soitonopettajan arvostama musiikkityyli tai lempibändin musiikin ihailu. Olettamuksena oli sillä perusteella se, että jos yleisesti maailmalla arvostettu soitin olisi eri kuin se, mitä pianisti itse arvostaa, voi olettaa, että soitinarvostus on tullut esimerkiksi kotiympäristöstä tai soiton opettajalta.

TAULUKKO 6. Kumpaa soitinta kysytty itse arvostaa enemmän

Kumpaa itse pidät suositumpana? flyygeleitä/akustisia pianoja ja konserttipianisteja vai kosketinsoittimia ja kosketinsoittajia?	Ammattilaiset ja asiantuntijat, yli 30-vuoden soittokokemus Vastaaajat N(12)	Muusikko-opiskelijat ja muusikot alle 30 – vuoden soittokokemus Vastaaajat N(14)	Pianonsoiton alkajat, alle vuoden soittokokemus Vastaaajat N(3)
Flyygeliä / pystypianoa	10	7	1
Arvostan molempia tai on hyvä osata soittaa molempia	4	5	2
Pidän kosketinsoittimista enemmän tai ”kiipparien soittaminen on coolimpaa”	-	2	1

Kyselyssä vastanneilta kysyttiin, pitävätkö ja arvostavatko he itse enemmän konserttipianisteja ja flyygeleitä tai pystypianoja vai kosketinsoittajia ja kosketinsoittimia. Ammattilaisista ja asiantuntijoista kymmenen vastasi, että arvostaa enemmän flyygeleitä. Neljä vastasi arvostavansa molempia soittajia ja soittimia riippuen musiikkityylistä. Kaksi vastaajista lisäsi arvostavansa pianistina akustisen pianon tai flyygelin soittajaa, mutta pitää kosketinsoittimia soittimena ”coolimpana” monipuolisuutensa vuoksi. Muusikko-opiskelijoista seitsemän eli puolet vastasi arvostavansa pianisteja ja flyygeleitä enemmän. Yksi lisäsi ihailevansa myös ”syntikoita”. Vastaajista viisi sanoi arvostavansa molempia soittimia yhtä paljon. Enemmistö kaikista vastaajista (18) piti flyygeleitä ja akustisia pianoja ”korkea-arvoisempana” ja laadukkaampana soittimena.

6.6 Onko jokin tuntunut toisessa soittimessa hankalalta tai tuottanut ongelmia?

Kyselyssä selvitettiin, onko soittaja kokenut ongelmia kosketinsoittimiin tai akustisiin pianoihin ja flyygeleihin liittyen. Vastaajat pystyivät vapaasanaisesti kertomaan kokemansa ongelmat ja vastauksista koostettiin taulukko (TAULUKKO 7). Yli puolet (16) vastaajien ongelmista liittyi kosketinsoittimen äänimaailman hallintaan. Toiseksi eniten (yhdeksän) ongelmia oli vastaajien mukaan aiheutunut flyygelien liian raskaasta tunteesta, ja kahdeksan kertoi, että kosketinsoittimen kosketus oli taas liian kevyt verrattuna akustisiin soittimiin. Alle on listattu niitä vastauksia, joissa on nämä suurimmiksi ongelmiksi koetut osa-alueet.

TAULUKKO 7. Vastaajien kokemuksia ongelmista soitinten kohdalla

Onko jokin tuntunut toisessa soittimessa hankalalta? (Vastauksissa mahdollista antaa useampi syy)	Ammattilaiset ja asiantuntijat, yli 30 vuoden soittokokemus Vastaajat N (12)	Muusikko-opiskelijat ja muut alle 30 vuoden soittokokemus Vastaajat N (14)	Pianonsoiton alkajat, alle vuoden soittokokemus Vastaajat N (3)
Akustista pianoa/flyygeleitä mahdoton roudata mukanaan. (roudaus keikoille vaikeaa ja joutuu käyttämään keikkapaikan soittimia)	4	1	-
Akustinen piano ei sovellu asuntoon (etenkään kaupunkiasunnoissa)	-	1	-
Flyygelin/ hyvälaatuisen soittimen hinta	2	2	-
Koskettimien tuntu on liian kevyt verrattuna pianoon/ flyygeleihin	3	5	-
Koskettimien äänenlaatu huono	1	3	-
Flyygele/piano vaatii vahvempaa sormivoimaa/ ranteen painoa, (vaatii säännöllistä harjoittelua)	3	5	1
Pianojen/flyygelien vireydessä ongelmia tai vaativat enemmän huoltoa	3	2	1
Kosketinsoittimet raskaita roudata tai roudauslaukut epäkäytännöllisiä	1	1	-
Kosketinsoittimissa ei välttämättä sisäänrakennettuja kaiuttimia	2	-	-
Pianoissa isompi oktaavipituusero kuin kosketinsoittimissa.	-	1	-
Sopivan äänimaailman löytäminen nopeasti(kosketinsoittimista), soundien muokkaaminen ja ominaisuuksien hyödyntäminen ilman opetusta tai kokemusta haastavaa	1	13	2
Kosketinsoitinmaailma tuntuu vieraalta, eikä siksi juuri soita sitä	1	1	-
Moderneissa syntetisaattoreissa ja virtuaali-instrumenteissa kytkennät ja yhteensopivuus eri käyttöjärjestelmien kanssa voi olla hankalaa ”käyttöjärjestelmäpäivitysmaailmassa”	1	-	-
Ei koe mitään ongelmia	1	-	-

Ammattilainen A: ”Soitan ainoastaan flyygeliä. Koskettimien tatsi on mulle vieras (liian kevyt) enkä oikeen osaa soittaa niitä.”

Ammattilainen B: ”Oon soittanut tosi vähän muilla kuin akustisilla pianoilla ja kun muutenkin soitte-
len pianoa vain harvakseltaan niin hetken vaatii totuttelua esim. monen flyygelin vaatimaan vahvem-
paa sormivoiman/ ranteen painon käyttöön.”

Ammattilainen C: ”Midi kiippareita paljon käyttäneenä olen törmännyt todella monenlaiseen tuntu-
maan ja kosketinkokoon. Ongelmia on tullut kun kotona harjoittelee pianolla ja muualla yrittää soittaa
samaa juttua eri kokoisilla tai erilaisilla painetuilla koskettimilla, niin ei aina onnistukaan niin helposti
kuin kotona. Tai ei saa samanlaista / yhtä tarkkaa tulkintaa.”

Ammattilainen D: ”Pianon tai flyygelin kanssa ei ole ollut ongelmia, sähkösoittimien kanssa lähinnä
sopivan äänimaailman löytäminen kohtuullisessa ajassa.”

Ammattilainen E: ”Flyygeli on pianoa vaikeampi soittaa koska en pääse soittamaan säännöllisesti
flyygeliä... Kosketinsoittimien tatsi ja soundi vaikuttaa paljon.”

Ammattilainen F: ”Vaikea soittaa esim keikalla erilaisella kuin mihin oli varautunut. Sähköpianon
kosketus on niin eri kuin akustisen, että vaatii tottumista. Usein keikalla on vain sähköpiano, vaikka oli
puhuttu akustisesta.”

Opiskelija A: ”Jokaisessa instrumentissa on erilainen tatsi, joten kai se on suurin haaste. Soundien
löytäminen ja muokkaaminen ilman kokemusta on myös haastavaa.”

Opiskelija B: ”Koskettimissa on satoja soundeja ja säätöjä joiden opetteleminen on jo itsessään aivan
eriasia kuin itse soittaminen... Oon monta kertaa törmännyt tilanteeseen missä mun edessä on ihan uus
kippari ja multa tavallaan oletetaan, että osaan käyttää sitä täydellisesti. Eli tavallaan ei riitä, että
opettelen soittamaan soittimella vaikeat kappaleet vaan sen jälkeen pitäisi vielä opetella säätämään
rock organin kaiku oikein ja lisätä säröä napista X.”

Opiskelija C: ”Jos on tottunut alusta lähtien sähköpianojen muoviseen kevyeseen tatsiin voi siitä siir-
tyminen digitaalipianojen tai flyygeleiden täyspainoitteisuuteen olla yhtäkkiä suuri haaste, olen huo-
mannut tämän. Synasta riippuen voi säätöä olla yllättävänkin paljon.”

Opiskelija D: ”Monet synat ovat mielestäni myös hankalasti käytettäviä ja säädettäviä eikä niitten
käyttöä opeteta missään, mikä hankaloittaa niiden käyttöä... Synissa on välillä myös tosi huono eli
liian kevyt kosketus, minkä takia niillä ei ole mielestäni mukava soittaa, tosin myös pystypianoissa
saattaa olla liian raskas kosketus.”

Opiskelija E: ”Mulla on vaikeus löytää soundit jopa omasta laadukkaasta soittimesta. Tarvitsisin kou-
lutuksen!”

Opiskelija F: ”Koskettimien soitto on yhä vielä hankalaa. Aikaa menee joskus soundien etsimiseen ja
joskus ei onnistu löytämään kunnon ääntä, mitä haluaisi. Myös siinä, kun on paljon soittanut flyygeliä,

*tuntuu aluksi oudolta soittaa koskettimia, kun on rakenteeltaan erilainen verrattuna pianoon ja flyyge-
liin.”*

Opiskelija G: *”Koskettimissa ongelma: soundi ja kosketus. Kumpikaan ei tyydytä eikä tuo inspiroitu-
nutta oloa soittaa tai esiintyä.”*

Opiskelija H: *”Sähköisten: säätöjen hallinta vaatii manuaaliin tutustumista tosi paljon verrattuna
akustisiin soittimiin. Ei päihitä pianosoundia akustiseen verrattuna. Kosketus, tatsi etenkin edullisim-
missa on usein kehno.”*

Opiskelija I: *”Koskettimissa saattaa ennakoasenteet säätämisen suhteen. Luulen, että jotkut lapset ja
nuoret, ehkä erityisesti naispuoliset, säikähtävät säätönappien paljoutta. Hieman yleistäen, luullakseni
osa tytöistä on omaksunut vanhanaikaiset sukupuoliroolit joiden mukaan naiset ja tekniset laitteet ei-
vät kuulu yhteen. Tytöille on saattanut iskostua vaivihkaa uskomus, etteivät he ikinä voi oppia käyttä-
mään niin monimutkaista vekotinta, tai jopa pelko siitä että ruuvaillessa tapahtuu jotain peruuttama-
tonta tai rikkoutumista. Kokemukseni mukaan miespuoliset oppilaat uskaltavat enemmän kokeilla mitä
eri säätönapeista tapahtuu.”*

Opiskelija J: *”Kiippareissa taas olen joutunut opettelemaan koko soundien ruuvaamisen itse ja se on
ollut iso työmaa. Erityisesti urkusoundit ovat tuottaneet päänvaivaa. Oikeiden soundien löytämisen
lisäksi ongelmia on ollut eri soundien volatasojen kanssa - niitä on ollut hankala saada samoihin lu-
kemiin niin että kaikki erilaiset soundit kuuluvat tarpeeksi, mutta ei liian lujaa bändin kanssa soitetta-
essa.”*

Opiskelija K: *”Jos kotona on soittanut sähköpianolla ja menee esimerkiksi pianotunnille missä on
flyygeli, soittotatsi on ihan erilainen. Joskus taas pianotunneilla olisi ollut hyvä käydä kosketinsoitti-
mien soundien säätömahdollisuuksia läpi.”*

Opiskelija L: *”Tunneilla soitettiin aina vain pianoa, mutta bändeissä piti hallita kiipparit. Tämä oli
itse asiassa yksi syy, miksi opiskeluni oli äärettömän turhauttavaa. Omaan kunnon soitintaa ei ollut ja
lukuisat erilaiset säätöhallinnat ja soundien viidakko laina/koulun soittimissa eivät houkuttelleet.”*

Harrastaja A: *”Syntikan soundien tekeminen ja eri toimintojen hallitseminen voi kestää vuosia, kun
taas pianon ja flyygelin toimintojen ymmärtäminen on helpompaa.”*

Harrastaja B: *”Synan äänenhallinta ja johtojutut ovat minulle vielä hankalia.”*

7 KYSELYTUTKIMUKSEN JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Kyselyssä tiedusteltiin pianisteilta ja pianonsoiton harrastajilta sitä, millä soittimella he ovat aloittaneet pianonsoiton kotonaan ja millä soittimella ovat soittaneet pianotunneillaan. Kyselyn vastaajista (N 29) 12 aloitti pianonsoiton akustisella pianolla, 11 muilla kosketinsoittimilla tai sähköpianoilla ja kuusi vastasi pystyneensä soittamaan kotonaan useammalla eri soittimella. 22 vastaajaa kertoi soittaneensa tunneilla akustisella pianolla tai flyygelillä, neljä kertoi saaneensa soittaa tunneilla kosketinsoittimilla ja vain kolme kertoi pystyneensä soittamaan tunneilla sekä akustisilla pianoilla että sähköisillä kosketinsoittimilla. Akustiset soittimet ovat yhä suuremmassa merkityksessä pianotunneilla. Melkein puolet kyselyyn vastaajista on kuitenkin soittanut kotonaan kosketinsoittimilla. Tämän tuloksen perusteella sähköiset kosketinsoittimet ovat yhtä päteviä kotisoittimina kuin akustinen piano.

Kyselytutkimuksen toisen kysymyskohdan tavoitteena oli kartoittaa, kuinka paljon sähköisiä kosketinsoittimia arvostetaan akustisiin soittimiin verrattuna. Saatujen vastausten perusteella flyygeleitä ja akustisia pianoja arvostetaan enemmän kuin sähköisiä kosketinsoittimia. Eniten vastaajat uskoivat, että yleisesti maailmalla arvostetaan molempia soittimia riippuen musiikkityylistä (13). Vastaajista yhdeksän sanoi uskovansa pianojen ja flyygeleiden olevan arvostetumpia soittimia, ja neljä uskoi, että sähköiset kosketinsoittimet ja kosketinsoittajat ovat suositumpia. Kyselyssä pyrittiin myös kartoittamaan, kuinka moni pianisteista ihailee kosketinsoittajia ja kuinka moni pianistien asemaa. Kysymykseen oli mahdollista vastata myös kumpaa soitinta arvostaa enemmän. Tähän 18 vastasi arvostavansa pianoja tai flyygeleitä enemmän, ja vastaajista kaksi täsmensi arvostavansa soittajana pianisteja enemmän kuin kosketinsoittajia. Vastaajista 11 tarkensi arvostavansa molempia soittimia riippuen musiikkityylistä, ja vain kolme vastaajista kertoi arvostavansa kosketinsoittimia. Akustisissa soittimissa ihailtiin eniten niiden hyvää äänenlaatua. Myös konserttipianistien asemaa ihailtiin enemmän kuin kosketinsoittajien asemaa, mutta osittain arvostus oli tyyliriippuvaista. Soittimen ja soittajan arvostukseen liittyy siis tyylillisuus eli se, onko soittaja rock-bändissä, konserttipianistina, osana modernia sähköistä musiikkia luovaa musiikkikulttuuria vai toteuttamassa akustisesti pianokonserttia. Yleisesti kyselystä tuli ilmi, että koska akustinen piano sopii moneen musiikkityylilajiin, sitä myös arvostettiin enemmän. Uuden oppijan soittomotivaatiota ylläpitämiseksi voi todeta, että soittimen valinta ei aseta hänen asemaansa eriarvoiseksi muihin soittajiin nähden. Esimerkiksi kosketinsoittaja voi olla yhtä suosittu tai ihailtu, vaikka akustista pianoa ja pianistia yleisesti huomioidaan enemmän.

Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään, onko sähköisten kosketinsoitinten kokonaisvaltainen hallinta tärkeä taito pianisteille. Tutkimuksessa pyrittiin selvittämään myös sitä, kuinka paljon ohjausta sähköisten kosketinsoitinten hallinnasta kuuluisi opettajien antaa uusille pianonsoiton harrastajille. Muutamat kyselyyn vastanneista ilmaisivat omaa mielenkiintoaan aiheetta kohtaan ja kommentoivat, että kosketinsoitinten käytön opetus olisi tarpeellista. Opetuksessa olisi hyvä huomioida kaikkien eri kosketinsoitinten käyttöä, vaikka opettaja päättäisikin tunneillaan keskittyä lähinnä akustisella pianolla soittamiseen ja sen ääressä opiskeluun. Lisäksi muutamat vastaajista lisäsivät, ettei heidän opiskeluaikoinaan välttämättä ollut ollenkaan mahdollisuutta opetella pianotunneilla muilla kuin tarjolla olevalla akustisella pianolla. Nykyaika tarjoaa paljon mahdollisuuksia, ja mielestäni on hyvä asia, että myös pianotunneilla voidaan tarjota opetusta erilaisten soitinten käytöstä. Koska opetussuunnitelmat ovat muuttumassa yhä oppilaskeskeisimmiksi, varmasti myös pianotuntien sisältö muokkautuu yksilöllisesti kunkin oppilaan oman motivaation ja mielenkiinnon mukaan. Oman kokemukseni mukaan on erityisen tärkeää, että oppilaalla on mahdollisuus päästä sellaisen opettajan opetukseen, joka vahvistaa tämän omia mielenkiinnon kohteita ja motivoi oppilasta yhä enemmän opettelemaan soittamista. Juuri tämä oppijan motivaatiota vahvistava opetustyyli voi vahvistaa oppijan omia sekä ympäristön arvoja ja näin ollen oppija saattaa myös arvostaa muidenkin musiikkityyliä edustajia.

Vastauksien perusteella voidaan pohtia sitä, onko pianotunneilla tarvetta antaa ohjausta kosketinsoitinten käytöstä ja hallinnasta. Monet kyselyyn vastanneista kannattavat sitä, että opetus ja ohjaus olisi soitinten kohdalla mahdollisimman monipuolinen. Osa vastaajista on joutunut itse opettelemaan kosketinsoittimen käyttöä ja ominaisuuksia ja kertoi, että olisi hyödyllistä saada aiheeseen opastusta. Osa kyselyyn vastaajista taas kannatti oppitunneilla pianismiin ja soittamiseen perehtyvää ohjausta ja opetusta mutta kosketinsoitinten opettelua vain, jos aiheeseen on isommin kiinnostusta. Pianisteille olisi hyvä saada opastusta kosketinsoittimen käytöstä, esimerkiksi soundien ja äänimaailmojen luomisesta sekä myös kosketintuntuman vaihtelemiseen, etteivät soittajat jää ongelmiansa kanssa yksin. Sähköiset kosketinsoittimet kuitenkin ovat jo osa nykypäivää ja modernisoituvaa maailmaa, minkä takia pianistin olisi hyvä tietää ainakin perusasiat kosketinsoittimiin liittyen.

Tutkimuksessa pyrittiin etsimään keskeiset ongelmat ja haasteet, jotka liittyvät sähköisten kosketinsoitinten käyttöön. Ennakkokäsitykseni oli, että kosketinsoitinten kokonaishallinta, niiden kosketintuntuma ja huono äänenlaatu aiheuttaisivat eniten vaikeuksia. Oletin, että myös uuden soittimen käsitteleminen koetaan epämiellyttävänä, sillä laitteen käyttämisen opettelu on usein soittajan omalla vastuulla ilman opettajan opastusta. Oletin myös tietoisuuden puutteen musiikkityylillisistä soittotavoista aiheuttavan soittajien keskuudessa paljon vaikeuksia. Kaikista haastavinta oli vastanneiden perusteella kui-

tenkin kosketinsoittimesta äänimaailmojen löytäminen, muokkaaminen ja soittimen ominaisuuksien hyödyntäminen vähäisellä opastuksella. Seuraavaksi eniten vaikeuksia oli tuottanut soittotuntuman erilaisuus eri sormioilla. Suurin osa kartoitetuista vaikeuksista liittyi siis teknisen laitteiston kokonaisvaltaiseen hallintaan, sekä koskettimistojen välillä koettuihin tuntumaeroihin. Ne vastaajat, jotka mieluummin soittavat pystypianoa, sanoivat kosketinsoittimen soittamisen tuntuvan liian kevyeltä. Toisaalta kosketinsoittajalle flyygeli ja pystypiano vaativat vahvempaa sormivoimaa, johon ei välttämättä ole tottunut kosketinsoittimella soittamisen aikana.

Koska kysely toteutettiin vapaasanaisena kyselynä, vastaukset olivat enemmän henkilökohtaisia mielipiteitä kuin tarkkoja vastauksia. Kunkin nimettömän vastaajan soittovuosia ei tietoturvasyistä pystytty tutkimuksessa paljastamaan. Täten vastaajan määrittely tiettyyn lohkoon tapahtui tulkinnanvaraisesti. Myös vastaajamäärän vähäisyyden takia vastauksista ei voida tehdä tarkkoja johtopäätöksiä. Tästä työprosessista opin myös sen, että kysymykset olisivat voineet olla kirjakielellä ja tarkempia, sekä ne olisivat voineet esittää vielä virallisemmalla tavalla. Toisaalta aloitin työni jo varhaisessa vaiheessa ennen viimeistä opiskeluvuotta, minkä takia minulla ei ollut ohjaajaa, ja tutkimuksen eteneminen oli täysin omassa varassani. Myös työn toteuttaminen esimerkiksi projektiluonteisella kokeilulla olisi voinut olla hyvä vaihtoehto. Työn jälkeen on noussut esille uusia kysymyksiä, kuten esimerkiksi: kuinka moni akustisella pianolla soiton aloittanut on jatkossa ohjautunutkin soittamaan sähköisiä kosketinsoittimia? Tätä kysymystä en ottanut työssäni esille, koska tiesin osan vastaajista olevan vasta aloittelijoita tai opiskelijoita, jotka eivät ole välttämättä myöhemmässä elämässään ammattimuusikoita, vaan soittavat vain harrastukseksi. Tällöin kyseistä kysymystä olisi vaikea soveltaa koskettamaan joka kohde-ryhmää. Tämä toisaalta tarjoaa mahdollisuuden tulevaisuudessa kokeilla ja tutkia aihetta lisää.

Tutkimusta tehdessäni huomasin, ettei aiheesta ole vielä tehty paljoa tutkimuksia. Sähköiset kosketinsoittimet ovat sähköisessä maailmassa toisaalta vielä niin tuore ilmiö mutta nopeasti lisääntyvä instrumenttumuoto. Kuitenkin hintavertailuista ja kosketinsoittinten myynnistä tehtyjen havaintojen pohjalta voi todeta, että tulotasoltaan keskivertoperheen pianonsoiton aloittajalle ostetaan kotiin todennäköisemmin sähköinen kosketinsoitin, ellei akustista vaihtoehtoa ole saatavilla esimerkiksi perinnön tai kierrätysmyymälän kautta. Toisaalta varallisuuden lisäksi myös kasvuympäristön musiikkimaku ja arvot ja oppijan oma soittomotivaatio voivat vaikuttaa ostopäätökseen. Arvostetaanko lähipiirissä klasista, perinteistä musiikkia? Aikooko aloittelija harrastaa pianonsoittoa enemmän, keskittyä ja kehittyä pidemmälle ammattisoittajaksi, vai onko kyseessä vain lapsen vapaa-ajan harrastus? Aihe herättää edelleen kysymyksiä ja mielestäni vaatii lisää tutkimuksia.

Tulevaisuudessa olisi hyvä tehdä tarkastelua myös suuremmalla vastaajamäärällä. Lähdekirjallisuutta aiheeseen liittyen oli vaikeaa löytää muutamia kosketinsoitinten opetusvihkoja lukuun ottamatta. Tulevaisuutta ja pianonsoiton pedagogeja ajatellen olisi hyvä jatkaa aiheen tutkimista ja teettää ohjekirja tai opas sähköisten kosketinsoitinten opetukseen pianonsoiton rinnalla. Toisaalta myös pelkkä ongelmien tiedostaminen saattaa riittää. Opettajat voisivat tunneillaan huomioida myös eripainotteisten sormioiden soittamisen, eri asennoissa soittamisen ja kosketinsoitinlaitteiston hallinnan opettamista. Pianistit saisivat enemmän kokemusta siitä, kuinka heidän kehonsa on käyttäytyvä eripainotteisilla koskettimilla soittaessa, ja kuinka soittaminen onnistuu ergonomisesti oikein eri asennoissa. Kyselyssä monet vastasivat, että hinta-laatusuhde olisi hyvä pitää mielessä soitinta ostettaessa ja ajatella osto eräänlaisena sijoituksena, joka maksaa itsensä takaisin. Taloudellinen, halpa soitin saattaa olla hyvä vaihtoehto ensisijaisesti, mutta pidempään soittoharrastukseen kannattaa harkita juuri itselleen oikean tuntuista ja sopivia ominaisuuksia sisältävää soitinta.

Tutkimuksen myötä olen analysoinut myös omaa soittoani ja suhdetta kosketinsoittimiin enemmän. Olen prosessin myötä ymmärtänyt paremmin, miten soittaa ergonomisesti oikein seisaaltaan ja miksi olen kiinnostunut sähköisistä kosketinsoittimista. Toivon, että tutkimukseni myötä myös muut pianonsoiton pedagogit kiinnostuisivat tarkastelemaan samoja aiheita, joita olen tutkimuksessani ottanut esille. Toivon, että soitto-ongelmiin löytyisi opastusta ja opetusta tulevaisuudessa, jotta yhä useampi pianisti pystyisi työskentelemään niin akustisilla kuin sähköisillä kosketinsoittimilla.

LÄHTEET

Brice, R. 2001. *Music engineering*. Second edition. Newnes. An imprint of Butterworth-Heinemann. Linacre House, Jordan Hill, Oxford OX2 8DP.

Kosonen, E. 1996. *Soittamisen motivaatio varhaisnuorilla*. Jyväskylän yliopisto. Musiikkikasvatuksen lisensiaattityö. Saatava e-aineisto:

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/41003/URN:NBN:fi:jyu-201302281281.pdf?sequence=1>. Viitattu 11.1.2021.

Kosonen, E. 2001. *Mitä mieltä on pianonsoitossa? 13-15 vuotiaiden pianonsoittajien kokemuksia musiikkiharrastuksestaan*. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Saatavana e-aineisto

<https://centria.finna.fi/Record/colibri.44973>. Viitattu 11.1.2021.

Kristeva, J. 1984. *Revolution in Poetic Language* (La révolution du langage poétique, 1974). Tutkimuksessa *Séméiotikè. Recherches pour une sémanalyse*. Käänt. Margaret Waller. New York: Columbia University Press.

Kristeva, J. 1993. *Puhuva Subjekti: tekstejä 1967-1993*. Suom. Pia Sivenius ym. Helsinki: Gaudeamus.

Kurkela, K. 1993. *Mielenmaisemat ja musiikki: musiikin esittämisen ja luovan asenteen psykodynaamiikkaa*. Sibelius-Akatemia, Suomen tutkimuslaitos.

Kurkela, V. 2005. *Hittilistat ja rock-asette*. Teoksessa J. Torvinen & A. Padilla (toim.) 2005. *Musiikin filosofia ja estetiikka, kirjoituksia taiteen ja populaarin merkityksistä*. Helsinki: Yliopistopaino, 283-310.

Mark, T. 2003. *What every pianist needs to know about the body*. Inc. 7404 S. Mason ave., Chigago: GIA Publications.

Neuhaus, H. 1986. *Pianosoiton taide*. Saksankielisestä teoksesta *Die Kunst des Klavierspiels*. Suom. Arja Gothoni. Toinen painos. Juva: WSOY.

Nord Stage 3. User manual. OS version: 1.6x. Edition:1. Part number: 50474. Clavia DMI AB. Stockholm Sweden. Ladattavan pdf:n saatavuus: <https://www.nordkeyboards.com/downloads/downloads-nord-stage-3>. Viitattu: 16.2.2021.

Ostransky, L. 1977. *Understanding jazz*. Inc. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Parviainen, A. 15.9.2019. *Perinteisen pystypianon kauppa on hiipunut Suomessa lähes olemattomiin – vanhoja Hellaksen ja Fazerin pianoja rahdataan nyt Afrikkaan*. YLE Uutiset. Saatavissa:

<https://yle.fi/uutiset/3-10961268>. Viitattu 16.2.2021.

Rautiainen, T. 2005. *Aspekteja musiikillisesta kommunikaatiosta ja nonkommunikaatiosta*. Teoksessa J. Torvinen & A. Padilla (toim.) 2005 *Musiikin filosofia ja estetiikka, kirjoituksia taiteen ja populaarin merkityksistä*. Helsinki: Yliopistopaino, 205-216.

Rudess, J. Haastattelu (Hugh Sung) 2016. Saatavissa: <https://www.youtube.com/watch?v=KLk6W-WLiCw>. Viitattu 18.11.2020.

Ryan, R. M. & Deci, E. L. *Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being*, University of Rochester. Saatavissa: https://selfdeterminationtheory.org/SDT/documents/2000_RyanDeci_SDT.pdf. Viitattu 8.1.2021.

Stockes, M. 1994. ”*Ethnicity, Identity and Music: The Musical Construction of Place*”, Toim. Martin Stockes. Oxford: Berg, 1-28.

Suutari, P. 2005. *Populaarimusiikki, identiteetti ja musiikin merkityksellistäminen*. Teoksessa J. Torvinen & A. Padilla (toim.) 2005 *Musiikin filosofia ja estetiikka, kirjoituksia taiteen ja populaarin merkityksistä*. Helsinki: Yliopistopaino, 315-329.

Tapionlinna, H. 2021. Henkilökohtainen tiedonanto. Sähköpostihaastattelu Steinway Piano Gallery -myymälään. Kysymykset lähetetty 29.10.2020, vastaus vastaanotettu 24.1.2021.

Sukava, J. & Hirvanen, P. 2.12.2008. *TM vertailu: Digitaalipianot ja keyboardit*. (Tiivistelmä TM:n 22/08 artikkelista, s. 122-132) Saatavissa: <https://tekniikanmaailma.fi/tm-vertailu-digitaalipianot-ja-keyboardit/>. Viitattu: 19.1.2021.

Westerlund, H. 2005. *Musiikin arvo ja arvokokemus musiikkikasvatuksessa*. Teoksessa J. Torvinen & A. Padilla (toim.) 2005 *Musiikin filosofia ja estetiikka, kirjoituksia taiteen ja populaarin merkityksistä*. Helsinki: Yliopistopaino, 250-263.

Witchel, H. 2010. *You Are What You Hear. How music and territory make us who we are*. Algora Publishing. New York.

Thomann		tuotteet valittu soitin suosion, asiakkaiden arvostelun ja edullisimman hinnan mukaan. Viitattu 28.10.20			
Flyygelit	kawai €	Roth & Junims €	Steinway €	Yamaha €	
	28 090	8 499	26 590	30 290	
	9 790	8390	36 890	10 222	
	14 390		29 690	13 590	
	10 490		30 690	22 790	
	21 990		37 890		
Pystypianot	kawai €	Seiler 122 Primus €	Sauter €	Yamaha €	
	3 444	12 290	4 299	5 599	
	6 444	11 490	4 299	4 799	
	8 299			3 111	
	3 888			3 444	
	3 899				
Digitaalipianot	€	Sähköpianot	€		
Thomann SP-320	239 €	Thomann DP-95 B	545		
Thomann DP-26	311 €	Casio AP-650 MBK Celviano	1150		
Hemingway DP-501	455	Thomann DP-95 WH Arranger	609		
Thomann DP-95	555	Yamaha CVP-701 PE	3090		
Korg B2	415	Casio CDP-S350 B-stock	459		
Yamaha YDP-164 WH Arius	1 025	Casio CDP-S350	499		
Casio PX-870 WE Privia	819	Thomann DP-95 WH Arranger B-Stock	511		
Casio AP-470 WECelviano	888				
Thomann SP-120	166				
Yamaha NP-12 Piaggero	199				
Keikkapiano	€				
Thomann SP-320	239				
Thomann DP-26	311				
Kawai MP-11 SE	2 190				
Kurzweil forte 8	2 999				
Clavia Nord-electro 6 HP	2 190				
Korg B2N	319				
Roland FP-90 WH	1 690				
Clavia Nord Grand	3 444				
Alesis Resital 61	213				

KUVA 3. Thomannin hinnat, pianot ja flyygelit

Syntetisaattorit	€	Työasemat	€
Korg SV-2S73	2 099	Korg Kronos 73	2 888
Yamaha MODX8	1 525	Kronos 88	3 199
Roland Jupiter X	2 499	Kurzweil PC4	1 845
Korg SV-25 88	2 268	Roland FA-08	1 499
Novation Summit	1 999	Yamaha Montage 7	3 266
Roland Fantom 8	3 555	Korg Kross 2-88 MB	1 029
Yamaha MX61 V2 B-stock	564	Korg Krome EX 73	1 175
Yamaha MX-61 V2	611	Yamaha MODX 7	1 333
Roland Juno DS 76	777	Roland FA-07	1 333
Yamaha MX 88	918		

Kotikeyboardit	€	Ammattilaiskeyboard	€
Thomann SP-5600	377	KORG PA-4X76 international	2 950
Thomann D6X-660 B	766	Yamaha Genos	3 890
Yamaha D6X-660 WH	777	Korg PA-4X76 Musikant	3 199
Thomann SP-5600 Stage	385	Ketron SD9	3 599
Yamaha PSR-EW 410	398	Korg PA-4X76 oriental	3 159
Yamaha PSR-EW300	262	Korg PA-4X76 Musikant B-stock	2 959
Yamaha PSR-EW 310	325		

Kuva 4. Thomannin hinnat, kosketinsoittimet

F-musiikki		haku suosituimpien ja edullisimman hinnan mukaan viittaus sivuston hintoihin tehty 30.10.20			
flyygelit:	€	flyygelit: Bösendorfer	€	Keyboardit	€
Yamaha C2XPWH	25 512	185SP	88 900	Yamaha DGX660WH	799
Yamaha DC1X Empire ST Disklavier	35 832	280 Flyygeli Vienna Concert	164 990	Yamaha DGX660B	799
Yamaha DC2X Enspire ST Disklavier	37 912	214VC Disklavier	143 900	Yamaha PSR-SX700	1 099
Yamaha C5XPE	32 632	214VC Flyygeli Vienna Concert	108 500	Yamaha Genos Digital workstation	3 899
Yamaha GB1KPE	9 599	214SP	102 900	Casio WK-6600	379
Yamaha GB1KPWH	10 712			Roland E-A7	1 229,90
Yamaha GC1MPWH	17 080			Yamaha PSR-EW310	335
Yamaha pystypianot	€	Bösendorfer Piano	€	Syntetisaattorit	€
Yamaha B2EPE	4 312	12OSP	33 600	Roland RD2000	2 299
Yamaha B1PE	3 272			Clavia Nord Stage 3 88	3 590
Yamaha B2EPWH	4 632			Clavia Nord Electro 6D 73	1 799
Yamaha B2EPM	4 632			Roland FA08 workstation	1 649,90
Yamaha YUS1PWH	10 552			Roland Juno-DS76	879
Yamaha SU7PE	21 512			Yamaha MX88	999
Yamaha B1PW	3 512			Yamaha MODX7 syntikka	1 490
Yamaha Silent ja disklavier	€			Clavia Nord Stage 3 Compact	3 089
Yamaha B1SC2PE silent Piano	4 760			Clavia Nord Stage 3 HP76 Stage	3 379
Yamaha B1SC2PEC Silent	4 880			Clavia Nord Electro 6 HP	2 199
Yamaha U1SH2PE Silent Piano	10 872				
Digitaali(sähkö)pianot	€	Digitaaliflyygeli	€		
Yamaha YDP144WH Arius	849	Yamaha N3X Avant Grand hybrid	18 490		
AP-270	699	Yamaha CLP765GPWHClavinova	5 799		
Roland FP90BK	1 699	Yamaha CLP765GP Clavinova	5 190		
Yamaha P515WH	1 559	Yamaha CLP665GP Clavinova	4 690		
Yamaha CSP170 Clavinova	2 899				
Casio CDP-S100	349				
Yamaha P45B	439				
Casio PX-S1000 Privia	545				
Yamaha N1X AVANTGRAND hybridi	7 749				
Roland LX708PE	5 166				

KUVA 5. F-Musiikin hinnat

TAULUKKO 8.

Kyselypohja pianisteille ja pianon soiton harrastajille (Vastaajalista tekijällä tutkimuksesta ulkoisesti listattuna):

KYSYMYKSET	VASTAUKSET Ammattilaiset (Pidemmän ajan kokemukset) Vastanneet: 11	VASTAUKSET Opiskelijat (muutaman vuoden koke- muksia) vastanneita: 14	VASTAUKSET Alkajat (juuri aloittanut tai 1v soittaneet) vastanneet: 3
Kotisoittimena akustinen piano vai kosketinsoi- tin?			
Kumpaa soitat tunneilla?			
Kumpaa soitta- jaa tai soitinta arvostetaan ylei- sesti enemmän? (pianisteja vai kiipparisteja)			
Kumpaa itse pidät suositum- pana soittimena?			
Onko jokin tun- nutun toisessa soittimessa han- kalalta?			